ПАХТАМИЗ 1.500.000 ТОННАДАН ОШДИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

48 йил чиқиши
№ 223 (13.485).
30 СЕНТЯБРЬ 1966 йил
ЖУМА
Баҳоси 2 тийин.

УЛКАН ХИРМОНГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1966 йил 29 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — бир кунда, учинчи стун — мавсум бошидан буён, тўртинчи стун — бир кунда машинада терилган пахта, бешинчи стун — мавсум бошидан буён.

Қашқадарё	2,45	61,99	4,48	57,72
Тошкент	3,79	54,68	4,83	63,97
Сурхондарё	2,90	46,49	4,35	42,00
Бухоро	2,47	41,23	4,40	36,30
Фарғона	2,42	39,80	3,61	29,70
Андижон	2,58	38,46	4,06	26,85
Самарқанд	2,96	37,80	3,50	27,68
ҚҚ АССР	2,54	28,56	2,43	13,32
Сирдарё	3,49	25,83	4,37	29,74
Хоразм	1,25	21,03	1,06	6,29
Республика бўйича:	2,71	38,55	3,83	32,52

Яккабоғликлар рапорти

ЯККАБОҒ. («Совет Узбекистони» мухбиридан телефон орқали). Район пахтакорлари барча майдонларда мўл-кўл пахта ҳосили етиштирганликлари сабабли йиғим-терим кампаниясини биринчилар қаторида бошлаб юборган эдилар. Айниқса, улар машина теримига алоҳида эътибор бердилар. Уларнинг бу меҳнати ўз самарасини кўрсатди. 1500 тонна «оқ олтин»ни машина кучи билан териб олиб, машинада пахта териб олиш планини муваффақиятли адо этдилар. Улар яна шунча пахтани машинада териб олиш ҳақида ўз зиммаларига мажбурият олдилар.

Пахта далаларида машиналар тинимсиз ишлаб турибди. Бу муваффақиятни қўлга киритишда райондаги «Ленинизм», «Правда» ва Энгельс номли колхозларнинг механик ҳайдовчилари алоҳида намуна кўрсатдилар.

СУВОРИЙЛАР САФАРИ

Бу ерда пахта териш машиналарининг механик-ҳайдовчиларини дала гвардиячилари — пахтазор суворийлари деб таърифлашади. Чунки терим техникаси Юқори Чирчиқ райони пахтакорларининг шуҳратига шуҳрат қўшмоқда, уларнинг терим суръатини оширишларига, биринчи ўринга чиқиб олишларига имкон бермоқда.

Юқори чирчиқлик пахтазор суворийлари ҳар йили ҳам куз бошланиши биланоқ қутлуғ сафарга отланадилар. Бу йил ҳам шундай бўлди. Катта-катта майдонларда ғўза баргини дефолиация қилиш ўтган йилдагидан анча барвақт бошланди. Химикатлардан оқилона фойдаланилганлиги, агротехника тадбирининг сифатли ўтказилганлиги жуда яхши самара берди. Ғўза барги тез ва соз тўкилди. Бу эса машина теримини 14 сентябрдаёқ бошлаб юборишга қулайлик яратиб берди. Район хўжаликлари далаларида 91 та «зангори кема» жавлон урди. Механик-ҳайдовчилар ишни икки сменада ташкил этдилар. Ҳар бир машинанинг иши алоҳида ҳисобга олиб борилди. Район партия комитети, район ижроия комитети ва қишлоқ хўжалик бошқармаси машиналар иши устидан назорат ўрнатиш мақсадида коммунист мутахассисларни колхозларга бириктиб қўйдилар.

Машиналар ҳамиша бир меъёрда ишлади. Бирорта агрегатнинг бирор жойи шикастланиб қолгудек бўлса, ўша заҳотиёқ тузатилди. Запас қисмлар зудлик билан етказиб берилди. Бу агрегатларнинг бетўхтов ишлашини таъминлади. Машина теримининг уюшқоқлик билан ўтказилиши ўзининг ажойиб самараларини кўрсатди. Район пахтакорлари машина терими планини республикада биринчи бўлиб 14 кунда 111 процент адо этдилар. «Зангори кема» бункерларидан ҳозиргача 3.343 тонна «оқ олтин» тўкилди.

«Ўзбекистон» колхози жуда катта ютуқларга эришганлигини алоҳида тилга олиш мақбул. Бу ерда машинада пахта териш йиллик плани 9 кунда ошириб бажарилди. 14 та агрегат пахтазорларда бетиним гуриллаб турди. Район партия комитетининг аъзоси, шу колхознинг комплекс механизациялашган звеноси бошлиғи Қидирбой Мавлонов теримда карвонбошилик қилди. У «ХТ-1,2» маркали машинада кунда 9-10 тоннагача пахта теришга эришди. Коммунист Мавлоновнинг шу кунга қадар машинада терган пахтаси 111 тоннадан ошиб кетди. Моҳир механизатор икки теримда ҳар гектар ердан 32 центнердан «оқ олтин» йиғиштириб олди. Унинг мусобақадоши Абдурашид Ўролов ҳам 55 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 32 центнердан ошириб «оқ олтин» кўтарди. Ўрток Ўроловнинг шу кунга қадар терган пахтаси 90 тоннага етай деб қолди.

Механизаторларнинг ғайрат ва шижоати колхозга катта зафар келтирди. Машинада пахта териш йиллик плани 188 процентдан ошиб кетди. Колхоз кунда йиллик планнинг 6-6,5 проценти миқдорида пахта тайёрлаб пунктга жўнатмоқда.

«Политотдел», Свердлов номли, «Ленинский путь» колхозлари ҳам машина теримида катта йўлга чиқиб олдилар. Мазкур хўжаликлар ҳам машинада пахта териш йиллик планларини муваффақиятли адо этишди.

Районда Фаттоҳ Исмоилов, Александр Пак, Владимир Шек, Зикирё Бурхонов каби илғор механизаторлар номини ҳурмат билан тилга олишади. Улар комплекс механизациялашган звеноларга бошчилик қилишяпти. Айни вақтда ҳар бири 100 тоннадан пахта теришга ваъда беришган. Суворийлар ўз ваъдаларига вафо қилмоқдалар. Улар тез ва соз пахта теришда бошқаларга ўрнак кўрсатишяпти.

Юқори Чирчиқда 82 та комплекс механизациялашган звено бор. Шулардан 48 та звено бошлиғи бу йилги мавсумда пўлат этаклардан 100 тоннадан дур тўкишга аҳд-паймон қилишган. Биринчи бўлиб «Ўзбекистон» колхози механизатори ўрток Қ. Мавлонов ваъдасига амал қилди. У мавсум топшириғини аллақачонлар бажариб қўйди.

— Бу йил мамлакатга 20 минг тонна пахта етказиб берамиз, — дейди Ўзбекистон КП район комитетининг биринчи секретари ўрток И. И. Ладушкин. — Ҳосилдорликни гектар бошига 35 центнерга етказмоқчимиз. Далаларимизда шунча пахта бор. Ҳозир ҳам пайкалларда 91 та агрегат тўхтовсиз гуриллаб турибди. Улар бункеридан тағин 2000 тонна пахта тўкишга сўз бердик. Нега бунча оз дерсиз. Чунки биз асосан уруғлик пахта етиштирамиз. Шунга кўра умумий ҳосилнинг 5350 тоннасини суворийларимиз териб беришади.

Сафарингиз хайрли бўлсин, Юқори чирчиқлик пахтазор суворийлари.

С. ҚОДИРОВ,
«Совет Узбекистони» махсус мухбири.

Сиз юқоридаги суратда Юқори Чирчиқ районидаги «Узбекистон» колхозининг моҳир механизатори ўрток А. Ўроловни кўриб турибсиз. Пастдаги суратда эса мазкур колхоз далаларида машиналарда пахта териш пайти тасвирланган.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

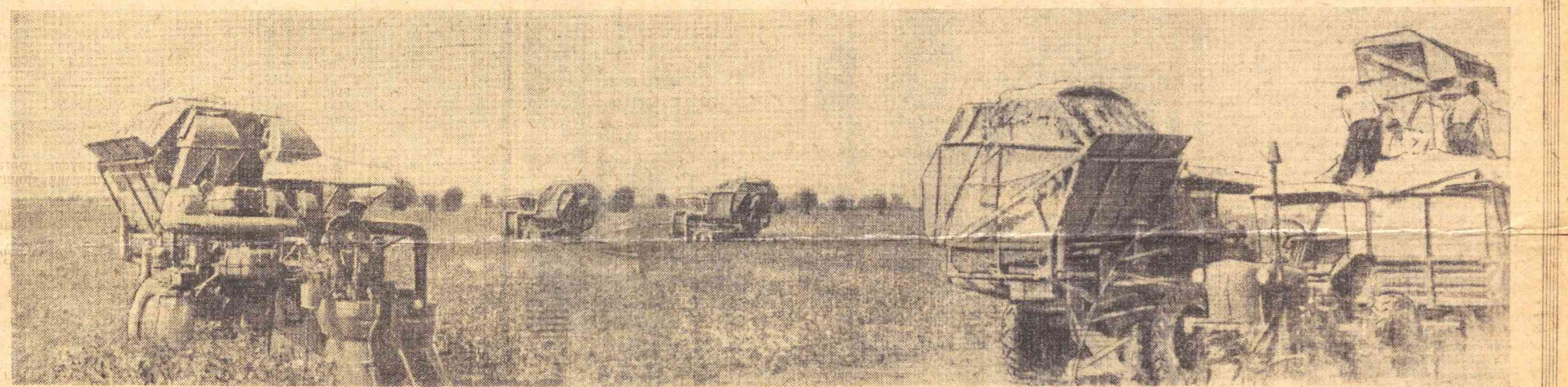

БОЙСУН маррага етди

Асосан чорвачилик, ғаллачилик ва боғдорчилик билан шуғулланувчи Бойсун районининг меҳнаткашлари бу йил 500 гектар майдонда пахта ҳам етиштирдилар. Ҳосил мўл бўлди ва уни йиғиб-териб олишга барвақт киришилди. Шу туфайли давлатга пахта сотиш плани пешқадамлар қаторида муваффақиятли адо этилди. Ҳар гектар ердан 20 центнердан зиёд пахта териб олинди.

Район пахтакорлари давлатга яна 800 тонна «оқ олтин» сотиш ва ҳосилдорликни гектар бошига 38 центнерга етказиш мажбуриятини олишди.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ ПАХТА

Оққўрғон районидаги «Ленинград» колхози пахта тайёрлаш планини Тошкент областида биринчи бўлиб бажарди. Мавсум топшириғини адо этмоқ учун меҳнаткашларга 17 кун талаб қилинди. Механизаторлар бу ишга катта ҳисса қўшдилар. Улар машинада 1 минг тонна «оқ олтин» териб бердилар. Механизаторлардан Сапар Худойберганов, Валентин Югай, Василий Курилко ва бошқалар ҳар куни бункерлардан 6-7 тоннадан пахта тўкдилар.

Колхоз аъзолари пландан ташқари яна 270 тонна «оқ олтин» сотишга қарор қилдилар.

МАЖБУРИЯТ ҳам бажарилди

Шеробод районидаги «Янгиобод» совхозининг Абдулла Панжиев бошлиқ бригадаси бундан бир неча кун илгари давлатга пахта сотиш планини муваффақиятли бажарганлиги ҳақида ғалаба рапорти берган эди. Бу ерда ҳозиргача пландаги 99 ўрнига 160 тонна пахта тайёрланди ва олинган мажбурият ҳам шараф билан адо этилди. Давлатга сотилган пахтанинг 85 проценти машиналарда терилди.

Бригада коллективи ҳосилнинг ҳаммасини 20 октябргача териб олиш ва давлатга яна 40 тонна пахта сотиб, ялпи ҳосилни 200 тоннага етказиш ҳақида сўз берди.

КАТТА ҒАЛАБА

КПСС XXIII съезди ва партиямиз Марказий Комитети март Пленуми қарорларини амалга ошириш учун изчиллик билан кураш олиб бораётган Оржоникидзе районининг сабзавоткорлари ва соҳибкорлари катта ғалабага эришдилар. Давлатга сабзавот ва мева сотиш планлари муваффақиятли адо этилди. Пландаги 45995 ўрнига 46152 тонна сабзавот ва 2835 ўрнига 3253 тонна мева тайёрланди.

Район сабзавоткорлари ва соҳибкорлари ўз имкониятларини чамалаб кўриб, Улуғ Октябрнинг 49 йиллиги кунигача давлатга пландан ташқари яна 5000 тонна сабзавот сотиш ҳақида ваъда беришди.

СОВЕТ — СОМАЛИ ҚЎШМА АХБОРОТИ

Сомали Республикасининг Президенти Адан Абдулло Усмон СССР Олий Совети Президиуми ва Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ҳукуматининг таклифига биноан, 1966 йил 20 сентябрдан 28 сентябргача Совет Иттифоқида расмий визит билан меҳмон бўлиб турди. Ҳурматли меҳмон ва унинг ҳамроҳлари Москвадан ташқари Олмаота ва Ленинградни ҳам бориб кўрдилар.

Томонлар ўртасида бўлган музокаралар самимият ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди. Музокараларда Совет томонидан СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров ва бошқа расмий кишилар қатнашдилар. Сомали томонидан музокараларда Сомали Республикасининг Президенти Адан Абдулло Усмон ва у билан бирга келган давлат арбоблари иштирок этдилар.

Совет Иттифоқи билан Сомали Республикаси ўртасида тўла тенг ҳуқуқийлик, ҳамжиҳатлик, бир-бирларининг ички ишларига аралашмасликка асосланган дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари мавжуд эканлигини томонлар мамнуният билан қайд қилдилар.

Суҳбатлар вақтида томонлар иккала мамлакат ўртасида тузилган иқтисодий битимлар қандай бажарилаётганлигини қараб чиқдилар ва шу битимларни бажариш учун кўрилаётган чоралардан мамнун эканликларини изҳор қилдилар.

Томонлар сиёсий, иқтисодий, савдо-сотиқ, маданият соҳаларидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун куч-ғайрат сарфлашга қарор берганликларини билдирдилар.

Сомали томони Совет Иттифоқининг тинчликни сақлаб қолиш, империализм ва мустамлакачиликка қарши кураш ишида сарфлаётган куч-ғайратлари учун унга миннатдорчилик билдирди, шунингдек ривожланаётган мамлакатларга СССР бераётган ҳар томонлама ёрдамни юксак баҳолади.

Энг муҳим халқаро проблемалар хусусида иккала давлатнинг нуқтаи назарлари бир-бирига ўхшашлиги ёки яқинлигини томонлар мамнуният билан таъкидладилар. Улар ўзларининг турли социал тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш принципига содиқ эканликларини, халқаро кескинликни юмшатиш, тинчликни мустаҳкамлаш ва халқлар хавфсизлигини таъминлаш учун курашишга қаттиқ бел боғлаганликларини яна бир марта таъкидлайдилар.

Ядро қуролини тарқатмаслик масалалари устида Совет Иттифоқи билан Сомали Республикасининг позициялари бир-бирига мос келганлигини томонлар мамнуният билан қайд қиладилар.

Томонлар бошқа мамлакатлар ва халқларнинг ички ишларига аралашаётган империалистик кучларнинг агрессив ҳаракатлари натижасида кейинги вақтларда халқаро вазият кескинлашиб кетганлиги ва уруш хавфи кучайганлиги муносабати билан ташвишланаётганликларини изҳор қилдилар.

Вьетнамда вужудга келган хатарли аҳвол муносабати билан иккала томон ғоят ташвишланаётганликларини изҳор қилдилар ва шу масала юзасидан ўзларининг позицияларини тегишинча баён этиб бердилар. Улар Вьетнам халқининг ўз тақдирини ўзи ҳал этишдан иборат қонуний ҳуқуқини таъкидлайдилар ва унинг Жанубий Вьетнамда қуролли интервенция қилаётган чет эл қўшинларини чиқариб юбориш ҳақидаги талабларини қўллаб-қувватлайдилар. Томонлар Вьетнам масаласи Вьетнамнинг эркин, мустақил, ягона давлат бўлиши лозимлигини кўзда тутувчи 1954 йилги Женева битимларига мувофиқ равишдагина ҳал этилиши мумкин, деган фикрга қўшиладилар.

Иккала томон Африкадаги аҳволни муҳокама қилиб, шуни таъкидладиларки, империалистик давлатлар Африка мамлакатларида қўпорувчилик ишларини кучайтирмоқдалар, уларнинг ички ишларига аралашиб, уларга ўз ҳукмронликларини зўрлаб қабул қилдиришга интилмоқдалар, эрксевар давлатлар ва халқлар бу уринишларга қаттиқ зарба беришлари лозим.

Томонлар Жанубий Африка Республикасидаги ирқчилик режимини қатъиян қоралайдилар.

Иккала томон Смитнинг ирқчи режими сохтакорлик билан Жанубий Родезияни мустақил деб эълон қилганлигини қоралайдилар ва бу жиноий режимнинг мавжудлиги учун жавобгарлик Англия ҳукумати ва унинг гумашталари зиммасига тушади, деб айтадилар.

Иккала томон ўз мамлакатларининг миллий мустақиллиги ва озодлигига эришишдан иборат ажралмас ҳуқуқи учун муросасизлик билан кураш олиб бораётган халқларга бутун чоралар билан ёрдам беришга аҳд қилганликларини айтадилар.

Совет Иттифоқи билан Сомали Республикаси ўзга территориялардаги ҳарбий базалар тугатилишини қатъиян талаб қиладилар.

Томонлар халқаро кескинликни юмшатиш ва ялпи тинчликни мустаҳкамлаш учун Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш вазифасига муҳим аҳамият берадилар. Германия проблемасини тинч бартараф этиш Европа хавфсизлигини таъминлаш ишидаги туб вазифалардан биридир.

Ҳар иккала томон Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бутун дунёда тинчликни сақлаб туриш ва халқларнинг хавфсизлиги учун бўлган муҳим аҳамиятини қайд қилдилар.

Сомали Республикасининг Президенти СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорнийни Сомали Республикасига таклиф қилди. Бу таклиф миннатдорчилик билан қабул этилди.

(ТАСС).

ЎЗАНИ ЎЗГАРАДИГАН ДАРЁ

Суратда бош тоннель проходчиси Темур ҲАКИМОВ.

Чирчиқ дарёси нур манбаи бўлиб қолди. Ҳозир бу дарёда 16 та гидроэлектростанция ишлаб турибди. Унинг энергияси республикамиз халқ хўжалигини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшмоқда. Ана шу нур булоқларини «Узбекгидроэнергострой» тресты коллективи барпо қилган. Шу азамат коллектив 1933 йилдан буён нурхона қуради. Уларнинг қўли билан яратилган ГЭСлар ҳозирнинг ўзидаёқ 30 тадан ошиб кетди.

— Яна бир нурхона барпо қилмоқдамиз, — дейди трест бошқарувчиси ўрток Я. Фалалеев. — Йўқ, фақат нурхона эмас, янги сув ҳавзаси ва у билан ёнма-ён улкан электр станция бунёд этилмоқда. Буни Чорвоқ гидроэнергетика комплекси деб аташ одат бўлиб қолди. Чорвоқ ГЭСи ва сув омбори қурилиши шу кеча-кундузда жуда авж олдириб юборилди.

Трест бошқарувчисининг сўзларида катта маъно бор. У Тошкентдан 70 километр узоқликда бўлган Узбекистон ДнепроГЭСи қурилиши ҳақида фикр юритяпти. Чорвоқ ГЭСининг қуввати 600 минг киловаттга етади. Нурхона билан елкадош улкан сунъий денгиз бунёд этиляпти. Ана шу гидроэнергетика иншоотини ўзбекистонликларгина эмас, балки бутун мамлакат қурмоқда. Бепоён Ватанимизнинг турли томонларидан келган қурувчилар, монтажчилар, энергетика мутахассислари қадимдан Хўжакент деб аталиб келган қишлоқ ўрнида сувга бой, нурга бой шаҳарча барпо қилмоқдалар.

...Чорвоқ қурувчилари даврасида бугун катта тантана. Улар шўх ва асов Чирчиқ дарёсини бўғиш тараддудини кўрмоқдалар. Ҳозир қурувчилар гидроэнергетика иншооти тиклашнинг биринчи навбатига якун ясадилар. Дарё ўзанини ўзгартириб юбориш учун Чотқол тоғи тагидан сунъий дарё йўли қурдилар. Бу осон бўлмади. Тоғ жинсларини Фарҳод сингари ўйиш, тошларни йўниб, улар ўрнида дарё учун янги йўл очиш катта бир қаҳрамонликка қиёс қилғулик.

Ҳа, Чорвоқ қурувчилари чинакам қаҳрамонлик кўрсатдилар. Дарёнинг ўзани ўзгартириладиган жойда ташлама канал қазидилар. Бу ердан 9.800 минг кубометр тупроқ ташқарига иргитиб юборилди: ташлама канал қазиб тугалланди. Шунингдек, 5.800 минг кубометр тоғ жинслари, 180 минг кубометр метин-мустаҳкам жинслар қудратли техника ёрдамида қазиб олинди: дарёнинг ўзанини ўзгартириш учун йўл очилди.

Унгдаги суратда Чирчиқ дарёси бўғиладиган дарани кўриб турибсиз. Худди шу жойда замонавий машина-механизмлар ҳайқириғи жаранглаб эшитилмоқда. Даранинг биқинида диаметри 11 метр ва узунлиги 780 метр бўлган туннель қазиб тамомланди. Бу Чирчиқ дарёсининг бўғилиши учун етарли замин тайёрланганлигининг нишонаси.

...Чирчиқ дарёси бўғилиш арафасида. Чорвоқда барпо қилинаётган тўғон Урта Осиёдаги энг улкан иншоотлардан бири. Унинг баландлиги 167 метр.

Дарё бўғилиши, унинг ўзани ўзгартирилиши билан Чорвоқ қурилишидаги ишларнинг биринчи даврасига якун ясалади. Сув омбори ва ГЭС иншоотини тиклаш ишларини кучайтириш бошлаб юборилади. Чорвоқ қурувчилари, монтажчилари, проходчилари, механизаторлари шу дамда гидротехника иншоотини тўла қуриб тамомлаш шавқ-завқи билан яшамоқдалар.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

В. Сироткин фотолари.

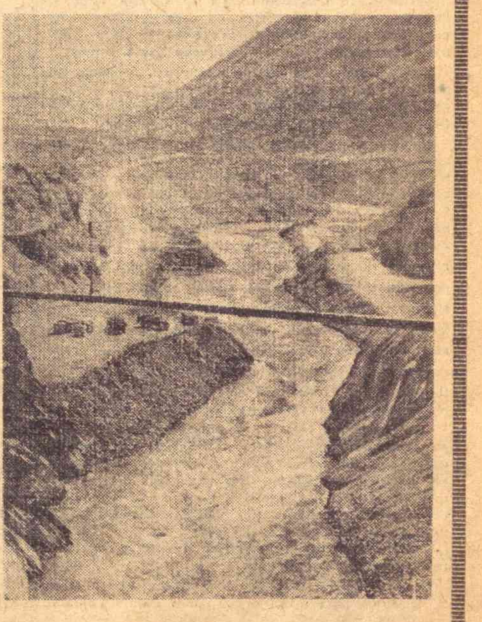

Партия турмуши

ЯНГИЛИК УЧУН КУРАШДА

Ҳозир шаҳримиз саноат корхоналарида, қурилиш ташкилотлари ва транспорт коллективларида партия ҳисобот-сайлов йиғилишлари бўляпти. Партия комитетлари ва партбюроларнинг секретарлари коммунистларга янги техникани жорий қилиш соҳасидаги ишлари ҳақида ҳисоб беряпти. [illegible] техника тараққиёти соҳасида партия ташкилотлари қўлга киритган ютуқларни [illegible] билан бирга, бу соҳадаги камчиликларни рўй-рост танқид қилиш [illegible] фойдали мулоҳазалар, таклифлар билдиришяпти. [illegible] пландаштиришнинг янги системасига кўчиш даврида янги техникани жорий этишнинг аҳамияти ва таъсир кучи янада ошади.

Айрим партия ташкилотлари бу соҳада тўғри йўлдан боришяпти. Техника тараққиёти масалалари партбюро мажлислари, коммунистларнинг умумий йиғилишларида кенг муҳокама қилиниб, тадбирлар белгиланяпти. Техника тараққиётининг тақдири учун коммунистларнинг масъулияти оширилмоқда.

Корхоналарда қўл меҳнати тобора камаймоқда. Чунончи, металлни қайта ишлаш заводларида цехлар реконструкция қилинмоқда. [illegible]

Шаҳримиз партия ташкилотларининг янгилик учун курашдаги ташаббускорлиги ҳақида кўплаб мисоллар келтириш мумкин. «Урок ва болға» консерва заводида узум, олма ва олча шарбати тайёрлаш автоматлаштирилди. Янги автомат линия юқори сифатли шарбат тайёрлаш билан бирга, уни шишаларга қуйишни [illegible] тириш имкони [illegible]

[illegible]

лар. КПСС XXIII съезди қарорларини амалга оширишга бел боғлаган шаҳримиз коммунистлари социалистик мусобақага бошчилик қилиб, ўзлари янгилик учун курашда шахсан намуна кўрсатмоқдалар. Партия ташкилотлари рационализаторлар ва ихтирочилар фаолиятини ҳам тобора кучайтирмоқда. Уларнинг ташаббуси билан шаҳардаги корхоналар ва қурилиш ташкилотларида меҳнаткашларнинг ишлаб чиқариш резервларини излаб топишда эришган ютуқлари, рационализаторлар ва ихтирочилар ижодини намойиш қилувчи жамоат кўриклари ва конкурслари ўтказиляпти. Бу тадбирларнинг амалга оширилиши рационализаторлар ҳаракатини ҳар қачонгидан ҳам кучайтириб юборди. Буни шундан ҳам кўриш мумкинки, 1966 йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан рационализаторлик таклифлари киритувчилар 24 процентга ошди. Ишлаб чиқаришга тадбиқ этилган таклифлар ҳам ўтган йилдагидан анча кўп. Булардан шаҳар саноати йилига қарийб 921 миллион сўм соф фойда олиши мумкин. Айниқса, суперфосфат, «Красний двигатель», виночилик заводлари, «Ўроқ ва болға» консерва заводининг ихтирочилари бошқаларга намуна бўлишди. Шаҳар рационализаторлари ва ихтирочилари орасида пахта тозалаш заводининг ижодкорлари — коммунистлар Гурин, Плотников, Шчукин ўртоқларнинг ҳурмати баланд. Чунки улар меҳнат унумдорлигини кескин оширувчи, тола сифатини яхшиловчи янги жин машинаси ихтиро қилдилар. Бу машина ишлаб чиқаришга татбиқ этилган тақдирда корхонага 2 минг сўмдан ортиқ соф фойда бера олади. «Ҳужум» шойи тўқиш фабрикасидан Каримов ва Ли-Кви-Ин ўртоқлар эса шчеткаларни ювувчи машина ихтиро қилдилар. Натижада фабрикада оғир қўл меҳнати камайиб, маҳсулот ишлаб чиқариш кўпайди. Мазкур ихтиро корхонага йилига 5404 сўмгача соф фойда беради. Уй қуриш комбинатида ишловчи коммунист Ғ. Солиев йирик панеллар конструкциясини ўзгартиш ҳақида фойдали таклиф киритди.

Бироқ, шаҳримизда шундай корхоналар ҳам борки, уларнинг партия ташкилотлари янгилик учун курашишни иккинчи даражали иш деб биладилар, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаштириш ҳақида кам ўйлайдилар. Рационализаторлар ва ихтирочиларнинг ташаббусини яхши қўллаб-қувватлашмайди. Бу ўринда хўжалик буюмлари, чўян қуйиш заводлари, гилам тўқиш, чой қадоқлаш фабрикалари партия ташкилотлари шаънига аччиқ гапларни айтишимиз мумкин. Шаҳар партия комитети бундан буён ана шу партия ташкилотларининг янги техника учун курашдаги активлигини, ташаббускорлигини оширишга ҳаракат қилади. Шу мақсадда бизда бир қатор конкрет тадбирлар ишлаб чиқилди. Бу тадбирларнинг изчиллик билан амалга оширилиши шаҳар саноатини янада юксалтириш, уни коммунистик қурилиш мақсадларига янада кўпроқ фойда келтиришга имконият яратади.

А. СВИДЕРСКИЙ,
Ўзбекистон КП Самарқанд шаҳар комитети саноат-транспорт бўлимининг мудири.

ЗАВОД БАЙРОҒИДА ЛЕНИН ОРДЕНИ

Тошкентдаги В. И. Ленин номли радио лампа заводи коллективига Ленин ордени топширилди. Корхона етти йиллик план топшириқларини муваффақиятли бажарганлиги ва приборларнинг янги хилларини ўзлаштирганлиги учун ҳукуматнинг шу юксак мукофотини олишга сазовор бўлди. Завод етти йиллик планни муддатидан икки йил олдин бажариб, халқ хўжалигига пландан ташқари неча ўн миллион сўмлик маҳсулот етказиб берди. Шу давр ичида маҳсулот ишлаб чиқариш уч баравар ортди. Корхона ишлаб чиқарган буюмлар ҳозир барча қардош республикаларга юборилмоқда ва Осиё, Африка, Европа ҳамда Жанубий Американинг кўп давлатларига экспорт қилинмоқда.

28 сентябрда Горький номли театрда заводга олий мукофот топширилишига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. СССР Олий Совети Президиумининг Фармони ўқиб эшиттирилганидан кейин Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. С. Насриддинова ҳамманинг гулдурос қарсаклари остида корхонанинг Қизил байроғига Ленин орденини қадаб қўйди.

Республика Олий Совети Президиумининг секретари Р. Сахибоев СССР Олий Совети Президиумининг радиолампа заводи ходимларининг катта бир группасини Совет Иттифоқи орден ва медаллари билан мукофотлаш тўғрисидаги Фармонини ўқиб беради. Мукофотланганлар орасида аппаратчи А. Соипов ҳам бор. Унга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди.

Слесарь А. Тўлаганов, аппаратчи А. Соипов ва бошқалар мукофотланганлар номидан гапириб, Коммунистик партия ва Совет ҳукуматига қизғин ташаккур изҳор қилдилар.

Е. С. Насриддинова СССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети номидан завод ходимларини ҳукумат мукофотларини олишлари билан самимий табриклади ва уларнинг севикли Ватан бахт-саодати йўлидаги меҳнатларида янгидан-янги муваффақиятларга эришувларини тилади.

(ЎзТАГ).

ДЎСТЛИК—ШИОРИМИЗ

Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамияти ҳозирги вақтда 96 мамлакатдаги жамоат ташкилотлари билан маҳкам алоқа боғлаб турибди. Жамият сўнгги йилларда ўз иш кўламини анча кенгайтириб, Ўзбекистон меҳнаткашларини тинчлик ва тараққиёт учун курашаётган халқлар маданиятининг тарихи ва ҳаёти билан таништирмоқ учун кўп иш қилмоқда, Совет Ўзбекистони ҳақида, хўжалик ва маданий қурилишда у эришган жуда катта муваффақиятлар тўғрисида ҳаққоний ва тўлиқ тасаввур олишлари учун барча қитъаларнинг халқларига актив ёрдам бермоқда.

Жамиятнинг 28 сентябрда бўлиб ўтган иккинчи республика конференциясида ана шу фахрли ва олижаноб ишлар ҳар томонлама анализ қилинди. Конференцияда фан ва маданиятнинг таниқли арбоблари, республика меҳнаткашлари жуда кўп коллективларининг вакиллари қатнашдилар.

Жамият правлениеси президиумининг раиси Х. С. Шукурова ҳисобот доклади қилиб, бир қанча ажойиб ташаббуслар ҳақида гапирди. Жамият Ўзбекистоннинг 40 йиллигига тайёргарлик кўриб, чет эллик дўстларнинг илтимосига мувофиқ, турли мамлакатларга ўзбек халқининг яратувчилик меҳнати тўғрисида ҳикоя қилувчи 150 минг нусха брошюра ва бошқа материаллар, шунингдек кўпгина фотовиставкалар юборди. Чет элларда Ўзбекистонга бағишланган байрамлар кенг қулоч ёзмоқда. Болгарияда ўтказилган Ўзбекистон маданияти декадаси зафарли юришга айланди. Болгария маданиятининг Ўзбекистонда ўтказилган жавоб декадаси сингари бу декада мамлакатларимиз ва бутун социалистик лагерь халқлари ўртасидаги қардошларча бузилмас дўстлик шонли йилномасида муҳим босқич бўлди.

Жамият ҳар ойда «Совет Ўзбекистони ҳозирги кунда» деган бюллетенни беш тилда чиқариб турибди. Экономика ва маданият айрим тармоқларининг ривожланишини, етти йиллик якунларини ва янги беш йилликда республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини юксалтириш истиқболларини кўрсатувчи брошюралар кўп тиражларда чиқарилмоқда. Ҳозир жамиятнинг нашр этиш планида Совет давлатининг 50 йиллигига ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган адабиёт бор.

Жамият республикага келган чет эллик меҳмонларни хушнудлик билан кутиб олмоқда. Чет эллик меҳмонлар совет халқлари буюк дўстлигининг ажойиб самараларини, ленинча миллий сиёсат тантанасини ўз кўзлари билан кўрмоқдалар. Утган йилнинг ўзидагина жамият жаҳоннинг 46 мамлакатидан қарийб эллик делегацияни, шу жумладан Осиё—Африка ва Латин Америкаси мамлакатларидан 29 делегацияни қабул қилди. Тошкентдаги олий ўқув юртларида таълим олаётган чет эллик студентлар ва аспирантлар учун жамиятнинг эшиклари ҳамиша очиқ.

Жамият Совет—Вьетнам дўстлигини ривожлантириш ишига катта ҳисса қўшмоқда. Америка интервенциячиларига қарши мардона курашаётган қаҳрамон Вьетнам халқи билан бирдамлик белгиси сифатида Ханойга кўп миқдорда посилка ва хатлар юборилди.

Жамият ревизия комиссиясининг аъзоси Х. Худойбердиев ҳам ўз докладида жамият олиб бораётган хилма-хил ишлар тўғрисида гапирди.

Делегатлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг конференцияга табригини қарсаклар билан кутиб олдилар. Бу табрикни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов ўқиб берди.

Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Совет жамиятлари союзи бўлимининг мудири Г. Г. Ефимов союз президиуми номидан ўзбек ҳамкасбларига табрикнома топширди.

Музокараларда Африка халқлари билан дўстлик жамияти Совет уюшмаси Ўзбекистон бўлими раисининг ўринбосари М. Г. Пикулин, республика Фанлар академияси шарқшунослик институтининг директори С. А. Азимжонова, Тошкент давлат университетининг кафедра мудири А. Ғаниев, архитектор М. С. Булатов ва жамоатчиликнинг бошқа вакиллари сўзга чиқиб, жамият правлениесининг фаолиятини маъқулладилар, муҳим таклифлар киритдилар. Бу таклифлар жамият правлениеси фаолияти савиясини яна ҳам юксалтиришга ёрдам беради. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлим мудири Р. К. Шонеъматов ўз нутқида жамиятнинг амалий вазифалари тўғрисида гапирди.

Конференция жамият уставига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритди. Бу ўзгартиш ва қўшимчалар унинг ҳозирги фаолияти характери ва шарт-шароитларини акс эттиради. Конференция правление ва ревизия комиссиясининг янги составини сайлади. Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа совет жамиятлари союзининг иккинчи Бутуниттифоқ конференциясига делегатлар сайланди.

Правление ўз пленумида президиумни тузди. Х. С. Шукурова президиум раиси қилиб сайланди. (ЎзТАГ).

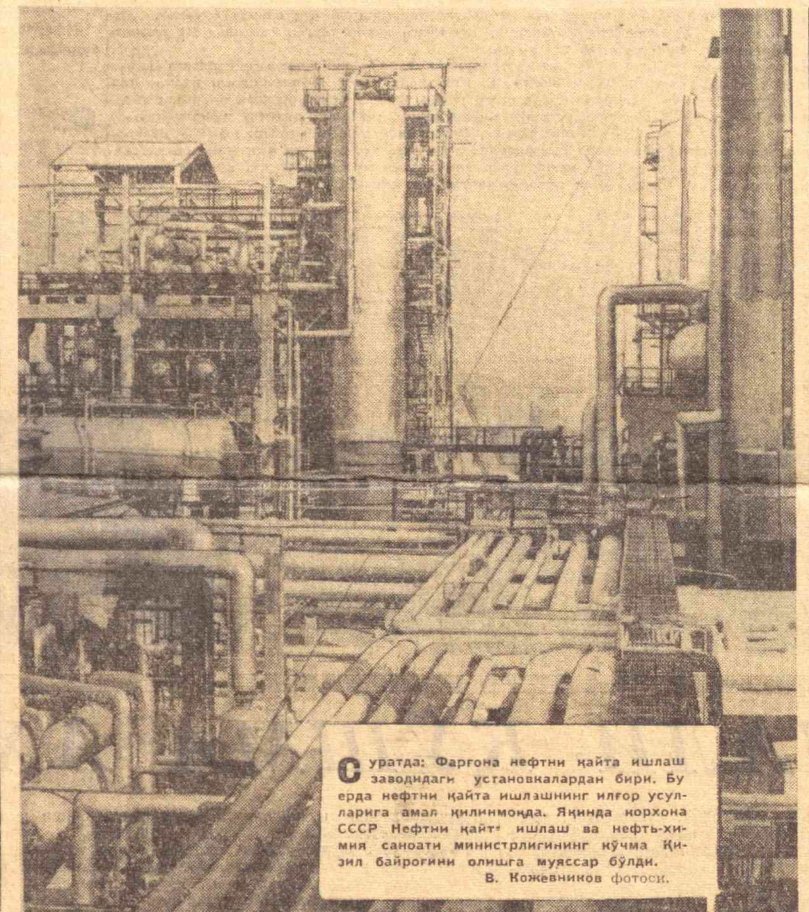

Суратда: Фарғона нефтни қайта ишлаш заводидаги установкалардан бири. Бу ерда нефтни қайта ишлашнинг илғор усулларига амал қилинмоқда. Яқинда корхона СССР Нефтни қайта ишлаш ва нефть-химия саноати министрлигининг кўчма Қизил байроғини олишга муяссар бўлди.
В. Кожевников фотоси.

ОБРЎНИНГ ТЎКИЛИШИ...

Ҳар йили икки мартадан отпускага чиқиш, командировкада ва курортда бўлганда ҳам ойликни хато қилмай олиш мумкинми? Шунақасини эшитганмисиз?..

Улуғбек номидаги Фарғона Давлат педагогика институтида бир гуруҳ обрўли кишилар ўзлари учун шундай тартиб жорий этиб қўйишган экан. Бу обрўли, лекин қўли қинғир кишилар кимлар бўлди, дерсиз? Қарангки, бири академик — институт ректори, иккинчиси профессор — кафедра мудири. Учинчиси ҳам профессор. Тўртинчиси проректор. Бешинчиси институт партия ташкилотининг секретари. Бошқалари ҳам «кичик» одамлар эмас.

Ректор Қ. Зокиров қонун-қоидалар билан ҳисоблашмай қўйган. Ўз билганича иш тутган. Масалан, факультет деканлари институт советларида сайлаб қўйилиши керак. Ректор Қ. Зокиров эса уларни ўзи тайинлаган. Ректор шахсий ассистент ва лаборантлар сақлаш ҳуқуқи йўқлигига, бу нарса штатда ҳам кўрсатилмаганига қарамай, уч йилдан буён шахсий ассистент ва иккита лаборант сақлаб келган. Штатдан ўқув ишлари бўйича проректор ўринбосари лавозимини қидириб топа олмайсиз. Лекин Ҳ. Ўрмонов уч йилдан бери шу лавозимда ишлаб келади.

Қодир Зокиров ректорлик даврининг деярли ярмида институтда бўлмаган. Ойлаб командировкаларда юрган. 1963—1965 йиллар ичида тўрт ой ҳеч бир асоссиз равишда командировкада бўлган. Лекин «маблағ йўқ» баҳонаси билан кейинги уч йил ичида аспирантларнинг бирортасига командировка берилмаган.

Мунча ширин бўлмаса, пул қурғур. У академик Қ. Зокировнинг ҳам бошини айлантирибди-я! Ким уни пулга муҳтож дейди. Катта ойлик олса, егани олдида, емагани ёнида бўлса... Лекин қайсар фактлардан қочиб қутулиб бўладими! У ректорлик даврида ҳар йили қанчадан-қанча ўтилмаган дарс соатлари учун шахсан ўзи қўл қўйиб ҳақ олган.

Ректор дарс соати минимумини бажармаганига қарамай, 1964 ва 1965 йилларда 24 ўрнига 48 иш куни ҳисобида отпуска олган. Ҳеч ким унинг мушугини «пишт» демаган.

Профессор С. Саҳобиддинов ўзи мудирлик қилаётган ботаника кафедрасида штатда ўрин бўлмаса ҳам ўз ўғли Р. Саҳобиддиновни ассистент қилиб олиб, Рибний шаҳридаги асаларичилик илмий тадқиқот институтига жўнатган. Қонунга сиғмаса ҳам 24 ўрнига 48 иш куни ҳисобида меҳнат отпускаси олади. Ўтган йили 17 ноябрдан 17 декабргача курортда бўла туриб, худди тер тўкиб ишлаган одамдай, қўллари қалтирамай 450 сўм ойликни ҳам санаб олади. Бунинг устига, шу даврда ўқитувчи П. Мамажонова ўтган ўн соат лекцияни ўзига ёзиб қўйишдан тап тортмайди.

Бошқа ўқитувчилар ўтган дарс соатларини ўзига ёзиб олиш, ўтилган дарс соатларини кўпайтириб кўрсатиш йўлига тушиб олган профессор Ж. Каримов фақат шу йил февралдагина кафедра мудирлигидан четлатилди. Унга ўз иш планини қайта кўриб чиқиш, ўтмаган дарсларини ўтиш, ноҳақ олган пулларни қайтариш таклиф этилган. Лекин профессор Ж. Каримов бу таклифни назар-писанд қилмай юрибди.

Институт партия ташкилотининг секретари, старший ўқитувчи Л. Содиқов ҳам профессорлар ва ректор учун яратиб қўйилган қулайликларга шерик бўлган. У ҳам ҳар йили қонунга сиғмаса ҳам 48 иш куни ҳисобида отпуска олган. Курортда юрган вақтлари учун унинг ҳам ойлиги сақланган. Шунинг учун ҳам у партком секретари сифатида қинғир кўчага кирганлар билан келишувчилик қилиб келган.

Шу йил 20 сентябрда бўлиб ўтган партия ҳисобот-сайлов йиғилишида партком секретари ўзининг адресига айтилган танқидларни тан олмасликка, елкасидан соқит қилишга уринди. Шунинг учун ҳам коммунистлар уни партком секретарлигига қайта сайлашмади, ҳатто партбюро составидан тушириб қолдиришди!

Бундан 3,5 йил аввал худди шу институтда ишни уддалай олмаган ректор билан хайрлашилган эди. Ўшандай аҳвол яна такрорланди. Область партия комитети бюросида ректорликдан четлатилган Қ. Зокиров, профессор С. Саҳобиддинов, проректор Г. Поролло, партком секретари Л. Содиқов бу партия йиғилишида қандай партиявий чора кўрилишини кутиб ўтиришарди.

Шуни айтиш керакки, институтнинг айрим коммунистлари улар йўл қўйган камчиликларга етарли баҳо бермадилар, жанговарлик кўрсатмадилар. С. Саҳобиддинов билан Г. Пороллога виговор берилди, холос. Қ. Зокировнинг ишдан бўшатилишининг ўзи етарли деб топилди. Л. Содиқовга нисбатан эса, муҳокама билан чегараланишни лозим кўришди. Кафедра бошлиғи М. Абрамов партия йиғилишига қатнашмай, партиявий жазодан четда қолди. Фарғона шаҳар партия комитети бюроси буни ҳисобга олса керак.

М. МАНСУРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Самарқанд шаҳар партия комитетининг пленуми

САМАРҚАНД, 28 сентябрь. (ЎзТАГ). Самарқанд шаҳар партия комитетининг бўлиб ўтган пленумида ташкилий масалалар кўрилди. А. У. Умаров «Главташкентстрой» бошлиғининг ўринбосари қилиб тайинланганлиги муносабати билан шаҳар партия комитетининг биринчи секретари вазифасидан озод қилинди. М. Н. Ҳаитов шаҳар партия комитетининг биринчи секретари қилиб сайланди.

«Ўзбекбирлашув» кенгашининг йиғилиши

«Ўзбекбирлашув» кенгашининг йиғилишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IV пленумининг қишлоқ маданиятини юксалтириш тўғрисидаги қарорларини бажариш соҳасида республика матлубот кооперацияси ходимларининг вазифалари муҳокама қилинди.

Йиғилишда ташкилий масалалар ҳам қараб чиқилди. Н. И. Супотницкий бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан «Ўзбекбирлашув» правлениеси раиси вазифасидан озод қилинди. М. Ҳ. Ҳасанов «Ўзбекбирлашув» правлениесининг раиси қилиб сайланди. В. К. Доленко правление раисининг биринчи ўринбосари қилиб, Ч. И. Акбаров раис ўринбосари қилиб сайланди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов нутқ сўзлади. (ЎзТАГ).

Саркарда

И. Е. Петров туғилган куннинг 70 йиллигига

Улуғ Ватан урушининг кўзга кўринган саркардалари қаторида Совет Иттифоқи Қаҳрамони армия генерали Иван Ефимович Петровнинг номи ҳам фахрли ўринга эга.

Округимиз ветеранлари Иван Ефимовични яхши биладилар ва эсда тутадилар. У Ўрта Осиё, кейинроқ Туркистон ҳарбий округи қўшинларида салкам 27 йил хизмат қилди.

Иван Ефимович Петров 1896 йил 30 сентябрда Брянск областидаги Трубчевск шаҳрида майда ҳунарманд оиласида дунёга келди.

1913 йилда Трубчевск олий бошланғич мактабини муваффақиятли битирди. Ундаги ажойиб қобилият, айниқса чизмакашлик соҳасидаги талантини сезган Трубчевск шаҳар земствоси, уни Карачевск ўқитувчилик семинариясига ўқишга юборади. Шу орада биринчи жаҳон уруши бошланиб қолади. У семинарияни тугата олмайди. 1916 йил декабрида уни подшоҳ армиясига чақирадилар.

«Аврора»нинг садолари дунёга Октябрь Социалистик Революцияси бошланганидан хабар берганда, собиқ прапорщик иккиланмасдан ёш Қизил Армия сафига кўнгилли бўлиб келиб қўшилади. Бор кучини социалистик революцияга, ўз халқига, янги дунёни яратишга сафарбар қилади. Шу йилнинг ўзида И. Петров ўз тақдирини коммунистлар партияси билан боғлайди.

И. Е. Петровнинг жанговар фаолияти Шарқий фронтда 1-Самара коммунистик отрядининг взвод командири вазифасидан бошланган. 1920 йил баҳорида партия бир группа коммунистлар қаторида уни Ғарбий фронтга юборади. У дивизия революцион трибунали аъзоси, кейинчалик полк ҳарбий комиссари вазифасида хизмат қилди. Оқ поляклар, Петлюра, Булак—Булахович, Галах ва бошқа бандаларга қарши курашларда иштирок этди. 1922 йил майида эса Революцион ҳарбий совет И. Е. Петровни Туркистон фронтига жўнатади. Бу ерда у Жунаидхон каби қатор қўрбошиларга қарши олиб борилган курашларда қатнашади. Қизил армияга, халққа Совет ҳокимиятининг, партиянинг миллий сиёсатини тушунтириш мақсадида маҳаллий шароитни, халқ урф-одатларини, ўзбек, туркман, тожик тилларини ўрганади.

И. Е. Петровнинг ёш Совет давлатининг душманларига қарши курашда кўрсатган жасорати ва ҳарбий маҳоратини партия ва ҳукуматимиз юксак баҳолаб, уни «Қизил Байроқ», «Меҳнат Қизил Байроқ» орденлари билан мукофотлади.

Жанговар юришлар тугаши билан тинч ҳарбий ўқув йиллари бошланди. И. Е. Петров Олий ҳарбий академия курсларини битиргач, яна Ўрта Осиё ҳарбий округига қайтади. В. И. Ленин номидаги бирлашган Қизил байроқли Ўрта Осиё ҳарбий мактабига саккиз йил бошчилик қилади. У бу ерда талантли ҳарбий педагог сифатида танилади. Талабчан раҳбар айни замонда меҳрибон ва ғамхўр дўст И. Е. Петров Коммунистик партия ишига содиқлик ва оташин ватанпарварликнинг ажойиб намунасини кўрсатди.

И. Е. Петровнинг ҳарбий заковати, ажойиб инсоний ҳислатлари, кўп қиррали ташкилотчилик қобилияти ва саркардалик таланти Улуғ Ватан урушининг энг оғир йилларида айниқса ёрқин намоён бўлди. Урушнинг биринчи кунларида дастлаб иккинчи отлиқ дивизиянинг, бир ойдан сўнг 25-Чапаев ўқчи дивизиясининг командирлиги вазифасини адо эта бошлади. Душман Одессага бостириб кела бошлагач, генерал шаҳар мудофааси раҳбарларидан бири бўлиб қолди. Қисқа вақт ичида генерал раҳбарлигида шаҳар ва унинг остоналари душман қўлга кирита олмайдиган қалъага айлантирилади. Шаҳарнинг қуруқликдаги мудофаа жангларини асосан 25-Чапаев дивизияси олиб борди. Дивизиянинг жангчи ва командирлари сабот-матонат билан жанг қилдилар.

Немис-фашист босқинчиларининг қўшинлари Қримга бостириб кира бошлаган пайтда Жанубий-Ғарбий фронтда аҳвол анча оғирлашди ва олий бош қўмондонлик 30 сентябрда Одесса ҳимоячиларига шаҳарни эвакуация қилиш ҳақида буйруқ берди.

И. Е. Петров зиммасига оғир вазифа—жуда катта армияни эвакуация қилиш юкланди. Генерал бошчилигида эвакуация плани ишлаб чиқилди ва у изчил амалга оширилди.

Генерал И. Е. Петров қаҳрамон шаҳар—Севастополь мудофаасининг ҳам ташкилотчиларидан бири ҳисобланади. Генерал раҳбарлигида Севастополь мудофаачилари 250 кеча-кундуз душман ҳужумларини қайтариб турдилар. Қаҳрамон шаҳар мудофаачилари ўзларининг қаҳрамонона мудофаалари билан немис-фашист қўшинларининг катта кучини сиқиб қўйдилар, 11-немис армиясини мажақлаб ташладилар ва фашист қўмондонлигининг планини бузишга муваффақ бўлдилар. Шаҳар остоналарида душман 300 минг солдат ва офицерини йўқотди.

1942 йилнинг ёзи ва кузида немис-фашист қўшинлари Кавказ томонга силжий бошлади. Бу вақтда генерал қўмондонлиги остидаги Закавказье фронти қўшинлари, Қора-денгиз группасининг қисм ва қўшилмалари душман йўлида мустаҳкам девор бўлиб турди. И. Е. Петров тизма тоғлар ва довонларда мудофаани яхши уюштирганлиги туфайли душман Кавказга ўта олмади.

Урушнинг якунловчи босқичида армия генерали 1-Украина фронти штабининг бошлиғи қилиб тайинланди. Улуғ Ватан урушининг ҳал қилувчи — Берлин операциясини тайёрлаш ва уни амалга оширишда генерал раҳбарлигидаги фронт штабининг ҳиссаси катта.

Улуғ Ватан уруши тугагач, армия генерали И. Петров марказий қўшин группасининг бош қўмондон ўринбосари, кейинчалик Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони қилиб тайинланди. Генерал бу вазифада етти йил ишлади.

Ватан олдидаги катта хизматлари ва Ватан учун бўлган жангларда кўрсатган қаҳрамонлиги ва жасорати учун армия генерали И. Е. Петров Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлган. 18 та Совет ордени, 9 та медаль ҳамда кўпгина чет эл орден ва медаллари билан мукофотланган.

1958 йил 7 апрелда Совет Қуролли Кучларини мустаҳкамлаш ишига ўз қобилияти ва талантини сарф этган, Совет халқига садоқат билан хизмат этган генерал И. Е. Петровнинг юраги уришдан тўхтади.

Туркистон ҳарбий округи ва СССР Қуролли Кучларининг ветеранлари генералнинг ажойиб саркардалик талантинигина эмас, ажойиб инсоний ҳислатларини эсдан чиқармайдилар.

П. КИРИЛЛОВ,
полковник.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер», «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими», «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган алоқачи», «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган автотранспорт ходими» ва «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган савдо ходими» фахрий унвонларини таъсис этиш тўғрисида фармон қабул қилди ва ана шу фахрий унвонларга сазовор бўлган кишилар учун кўкракка тақиладиган нишонлар таъсис этди.

«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер» фахрий унвони саноат, транспорт ва қишлоқ хўжалиги корхоналарида, министрлик ва идораларда, илмий тадқиқот ва лойиҳа-конструкторлик ташкилотлари ва муассасаларида, план органларида ишлаётган юксак малакали инженерларга, шунингдек олий ва ўрта ўқув юртлари ҳамда профессионал техника таълими системасида ишлаётган ўқитувчиларга ўз ихтисоси бўйича камида 15 йил ишлаб, халқ хўжалигини ривожлантириш соҳасидаги ўз амалий фаолиятида алоҳида ўрнак кўрсатган тақдирда берилади.

«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони маданий-оқартув муассасалари, кинематография, матбуот, радиоэшиттириш ва телевидение, нашриёт, полиграфия, китоб савдоси ва уларнинг органларида алоҳида ўрнак кўрсатган ходимларга, шунингдек маданият ўқув юртларининг совет маданиятини ривожлантиришда ва меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда катта хизматлари бўлган ўқитувчиларига, шу соҳада камида 15 йил ишлаган тақдирда берилади.

«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган алоқачи» фахрий унвони радио ва телевидение, электр ва почта алоқаси, «Союзпечать» органлари, ихтисослаштирилган қурилиш-монтаж алоқа корхоналари, лойиҳа ташкилотлари, ўқув юртлари, министрлик ва бошқармаларнинг шу соҳада камида 15 йил ишлаган ва алоқа воситаларини ривожлантириш, янги техникани жорий қилиш, корхоналар, ташкилотлар, муассасалар, колхозлар, совхозлар ва аҳолига намунали ҳамда узлуксиз хизмат кўрсатишда катта хизматларга эга бўлган юксак малакали мутахассисларга ва оммавий касбдаги ходимларга берилади.

«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган автотранспорт ходими» фахрий унвони шоферларга, автомобиль йўлларини қурувчиларга, ремонтчи ишчиларга, автомобиль транспорти йўл ва қишлоқ хўжалиги корхоналари ва ташкилотларининг, илмий тадқиқот, лойиҳа институтлари, ўқув юртлари, министрлик ва идораларнинг инженер-техник ходимлари ва бошқа ходимларига шу соҳада камида 15 йил ишлаб, республика автомобиль транспорти ва йўл хўжалигини ривожлантиришда хизмат кўрсатган, транспорт воситалари ва механизмларнинг, автомобиль йўллари, сунъий иншоотларнинг авариясиз ишлашини ва намунали сақланишини таъминлаган, шунингдек автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги кадрларини тайёрлаш ва тарбиялашда актив қатнашган тақдирда берилади.

«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган савдо ходими» фахрий унвони давлат ва кооператив савдоси, умумий овқатланиш, тайёрлаш системаси, ўқув юртларининг малакали ходимларига савдо системасида камида 15 йил бенуқсон ишлаб, план ва ишлаб чиқариш топшириқларини бажаришда, савдо шохобчасини ривожлантиришда, аҳолига хизмат кўрсатишнинг прогрессив формаларини жорий қилишда, савдо қилиш юксак маданиятига эришишда, савдо ходимлари кадрларини тайёрлашда алоҳида ўрнак кўрсатган тақдирда берилади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўзининг ана шу Фармони билан «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган механизатор» деган фахрий унвонни «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик механизатори» деб ўзгартиришга қарор қилди.

●

Маҳаллий Советларнинг ишда муваффақият қозониши кўп жиҳатдан сайловчилар наказининг бажарилиши билан белгиланади. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўз мажлисида ана шу муҳим ҳақиқатни Сурхондарё область ижроия комитетининг раҳбарларига эслатиб ўтди.

Область ижроия комитетининг раиси М. У. Умаров депутатлар билан бўлиб ўтган учрашув вақтида меҳнаткашлар билдирган мулоҳаза ва таклифлар қандай амалга оширилаётганлиги тўғрисида бир қанча ижобий мисоллар келтирди. Термизда сайловчиларнинг наказы билан икки йил ичида 138 уй-жой, ҳаммом, касалхона қурилди, 21 маиший хизмат корхонаси фойдаланишга топширилди. Сариосиё ва Шеробод районларида наказларни бажариш учун бюджетдан ажратилган маблағларгина эмас, балки ички имкониятлар ва резервлар ҳам ишга солинмоқда. Бу ерда бюджетнинг даромад қисмини ошириб бажариш ҳисобига олинган маблағлар пул билан таъминлашнинг қўшимча манбаи бўлиб қолди.

Афсуски, бу ижобий тажриба областда кенг ёйилгани йўқ. Мажлисда таъкидлаб ўтилганидек, кўпгина шаҳар, район, қишлоқ ва посёлка Советлари ижроия комитетларининг раҳбарлари наказларга етарли эътибор бермайдилар, уларни яхшилаб ўрганмайдилар ва умумлаштирмайдилар. Наказларни амалга ошириш планлари маҳаллий Советлар сессияларининг муҳокамасига қўйилмайди, шу наказлар қандай ижро этилаётганлиги сайловчиларга ва депутатларга баъзан маълум қилиб турилмайди. Ижроия комитетлар бўлимлари ва бошқа ташкилотлар раҳбарларидан тушган таклифларнинг бажарилиши тўғрисида ҳисоботлар талаб қилинмайди.

Сайловчилар наказлари билан ишлашнинг бўшаштириб юборилганлиги — Сурхондарё областида шаҳар ва қишлоқ аҳолисига, жумладан янги ерларни ўзлаштираётган бинокорларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш вазифалари кўнгилдагидек ҳал қилинмаётганлиги сабабларидан бири ҳам ана шундадир.

Олий Совет Президиуми қабул қилган қарорида Сурхондарё областидаги маҳаллий Советлар ижроия комитетларидан ва аввало Сурхондарё область ижроия комитетидан аниқланган камчиликларни тезроқ тугатишни, сайловчиларнинг наказларини бажариш ишларини тубдан яхшилашни талаб қилди.

Олий Совет Президиумининг шу мажлисида ахлоқ тузатиш меҳнат муассасаларининг қамоққа ҳукм қилинган кишиларни қайта тарбиялаш ишида уларга ёрдам кўрсатиш учун район ва шаҳар ижроия комитетлари ташкил қилган кузатиш комиссияларининг фаолияти тўғрисида Бухоро область ижроия комитети раисининг ўринбосари М. Алиевнинг доклади ҳам тингланди. (ЎзТАГ).

СССР Олий Совети делегацияси Чилига жўнаб кетди

СССР Олий Совети делегацияси Чили Миллий конгрессининг таклифига биноан, расмий жавоб визити билан 28 сентябрда самолётда Москвадан Сантьягога жўнаб кетди. Делегация составида СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, РСФСР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. Г. Игнатов (делегация раҳбари), СССР Олий Советининг депутатлари П. П. Боцу, А. П. Вадер, И. Н. Векуа, А. М. Галуза, Н. Т. Козлов ва М. Умуралиевлар бор. (ТАСС).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»да босилгандан кейин

«КЕЛДИ-Ю КЕТДИ»

Меҳнаткашлар депутатлари Вобкент район Совети ижроия комитети хабар қилади:

Муросасизлар сигнали рубрикаси остида босилган «Келди-ю кетди» сарлавҳали танқидий мақолада жуда тўғри масала кўтарилган. Ҳақиқатда «Ленинобод» колхози қишлоқларининг бир қисми тўла электрлаштирилган бўлса-да, 160 хонадон жойлашган Талисафет қишлоғи электрлаштирилмаган. Бунинг устига лампа мойи вақтида келтирилмаслиги туфайли аҳоли қаттиқ ранжиган. Танқидий мақола босилиб чиққандан кейин район ижроия комитети бу масала билан жиддий шуғулланди. Йўл қўйилган камчиликни дарҳол бартараф этиш, қишлоқларни ёппасига электрлаштиришга қаратилган тадбирлар белгиланди. Ҳозирги вақтда Ғуломтепа, Варданза, Исқогари, Жуйнов қишлоқларидаги хонадонлар, жамоат жойлари тўла электрлаштириб бўлинди. Талисафет қишлоғида монтаж ишлари тугалланмоқда. Бу қишлоқ аҳолиси ҳам яқин кунларда Ильич нуридан баҳраманд бўлади. Умуман колхоз қишлоқларини электрлаштиришга 125 минг сўм маблағ ажратилди.

БАЛЛИ, ҲАРБИЙ БИНОКОРЛАР!

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ СЕРГИЛИ ЙЎЛДОШ ШАҲРИНИ ҚУРАЁТГАН СОВЕТ АРМИЯСИНИНГ БАРЧА ҲАРБИЙ БИНОКОРЛАРИ, ИШЧИЛАРИ ҲАМДА ХИЗМАТЧИЛАРИНИ, БАРЧА ҚУРИЛИШ БЎЛИНМАЛАРИНИНГ ПАРТИЯ, КОМСОМОЛ ВА КАСАБА СОЮЗ ТАШКИЛОТЛАРИНИ ШУ ЙИЛ 1 НОЯБРГАЧА 100 МИНГ КВАДРАТ МЕТР УЙ-ЖОЙНИНГ ФОЙДАЛАНИШГА ТОПШИРИЛИШИНИ ТАЪМИНЛАШ ВА УЙ-ЖОЙ МАССИВИ ҚУРИЛИШИНИ 1966 ЙИЛДА ТЎЛА ТУГАЛЛАШ УЧУН БУТУН КУЧ-ҒАЙРАТЛАРИНИ САРФЛАШГА ЧАҚИРАДИ.

(Сергили уй-жой массиви қурилишидаги ҳарбий бинокорларга мурожаатдан).

Суратда янги шаҳарнинг ҳуснига чирой қўшиб турган ва эндигина қўлдан чиқарилган янги уй-жойларни кўриб турибсиз. Сергилида бундай уйлар ҳозироқ юзлаб саналади.

БАРЧАГА МАНЗУР БЎЛСА...

С. САИДОВ,
Ленинград ҳарбий округи бетончилар бригадаси бошлиғи

Узбек, қирғиз, қозоқ ва қорақалпоқ миллатидан бўлган 12 азамат билан улуғ Ленин шаҳрида бир бўлинмада хизмат қилардик. Округимиздан Тошкент қурилишига бинокорлар олинишини ва улар сафида биз ҳам борлигимизни билиб қувониб кетдик. Йўқ, бизнинг бу қувончимиз Ўрта Осиё марказига келиш боиси бўлмай, балки Бутуниттифоқ зарбдор фронтида бўлишимиз туфайли эди. Тўрт ой мобайнида жазирама кунларни, кишини элитувчи тунларни писанд қилмай ишладик.

Қисқа вақт ичида 33 та саккиз квартирали, 19 та ўн икки квартирали уйга, 33 та ётоқхонага пойдевор ётқиздик. Ишимиз яхши баҳоларда қабул қилиб олинди. Шунинг ўзи бизни бехад қувонтиради. Негаки, қилган ишинг барчага манзур бўлса, қалбинг қувончларга тўларкан. Ниятимиз — талабчан Тошкент аҳолисига ҳар қандай офатни писанд қилмайдиган мустаҳкам уй-жойлар бунёд этишдан иборат.

МАФТУНИНГМАН, СЕРГИЛИ

РЕПОРТАЖ

<> <>

Худди кечагидек эсимда: маккажўхори ниҳоллари эндигина ердан бош кўтариб, яшил кўрпа тўшаган дамлар. Мамлакатнинг турли бурчакларидан келган 60 миллат фарзандлари катта йиғинга тўпланиб, бир ярим йил мобайнида жасорат шаҳри Тошкентга йўлдош шаҳар бунёд этишга аҳд қилишган эди. Шунга ҳам тўрт ойдан ортиқ вақт ўтди. Бу орада Сергилида неча бор бўлдим. Ҳар гал янги бир воқеанинг гувоҳи бўлардим. Мана, бугун ҳар қандай хурсандчиликдан ҳам ошиб тушадиган ажиб ҳодисанинг гувоҳи бўлдим. Талабчан ва синчков инженерлар, мутахассислардан иборат комиссия аъзолари икки марта Қизил Байроқ орденли Болтиқ флоти ҳарбий бинокорлари бунёд этган уйларни қабул қилиб олишга киришдилар. Куни неча икки қаватли 8 квартирали шинам уйлардан 15 таси аъло ва яхши баҳоларга қабул қилиб олинди.

Шу йил 1 ноябргача 175 та 8 квартирали, 137 та 12 квартирали уйлар ҳамда 390 та коттеж тошкентликлар ихтиёрига топширилади. Ҳар бири 21 хонадан иборат бўлган 27 та ётоқхона ҳам шу вақт ичида фойдаланишга топширилади. Хуллас, Улуғ Октябрнинг 49 йиллиги арафасида 4 мингдан зиёд оила ярим йилдан ҳам қисқа вақт ичида бунёд этилган янги шаҳарда ҳовли тўйлари ўтказадилар.

— Йўлдош шаҳарда қурилиш бошлаб юборилган дастлабки кунларда яқин атрофдан бу ерни зиёрат қилишга келган кишилар иш ниҳоятда зудлик билан бораётганлигини ўз кўзлари билан кўрганларида ҳам бир ярим йилда бутунлай тақир жойда замонавий шаҳар бунёд этилишига ишонқирамаган эдилар,—деб эслайди Москва Ҳарбий округи бинокорларининг раҳбари И. С. Воронцов.—Шу кунларда ўша кишилар ҳузуримизга келиб қолишса «тушимми ё ўнгимми» деб ҳайратдан ёқаларини ушлашса керак.

Ҳақиқатан ҳам ҳарбий бинокорлар жонажон партиямизнинг азми-қарори билан жаҳон қурилиши практикасида мисли кўрилмаган рекорд натижага эришдилар: ниҳояти тўрт ойда бутун бошлиқ шаҳарга асос солинди.

Ҳа, ҳарбий бинокорлар жанг майдонидагидек жасорат кўрсатишди. Қисқа вақт ичида Сергилида савлат тўкиб турувчи салобатли шаҳар бунёд этишди. Бири-биридан гўзал, шинам уйларга бирма-бир кирарканмиз, уларнинг ҳар бирини бунёд этишда қанчалик тер тўкилганини фикран ҳис этдик. Тошкентда табиий офат юз берганлигини эшитиши биланоқ жасорат шаҳрига ёрдамга отланган шер билакли, баҳодир йигитлар янги Тошкентни бино этишдек умумхалқ ҳашарига отландилар.

Украин йигити Сергей Зубицкий, қўриқ ўлкаининг фарзанди Шафақ Ералиев, грузин Того Гугулашвили, белорус Николай Кухарь, корейс Юрий Ким, хоразмлик Сафарбой Саидов ва уларнинг тенгқурлари ўзларининг нималарга қодир эканликларини амалда исботладилар. Бу йигитлар бошқарган бригадаларнинг бинокорлари дам олиш кунини ҳам, шанбанинг қисқа иш кунини ҳам тарк этиб, кунлик норманц 2,5-3 ҳисса адо этмагунларича иш фронтини ташлаб кетмадилар.

Сергили бинокорлари олиб бораётган жангу-жадалнинг олдинги сафида коммунист ва комсомоллар боришяпти. Қурилиш бошлиғининг сиёсий ишлар бўйича ўринбосари ёрдамчиси В. А. Марасанов бизга ишда шижоат кўрсатган зарбдор бригадалар фаолиятини мароқ билан сўзлаб берди. У ўзбек йигитларидан Назар Отаниёзов, Умрбой Қўшматов, Бозорбой Содиқов, Омон Ражабов, Бозорбой Ўрозбоевларнинг фарҳодчасига ишлаганликларини айтди.

...Комиссия аъзолари янги битган биноларни бирин-кетин қабул қилиб олмоқда. Қурувчилар янги шаҳарнинг ҳуснига ҳусн қўшиб турган биноларнинг сўнгги пардозини тугатаётирлар. Йўл қурувчилар, водопровод ва канализация шохобчаларини ўтказувчилар ҳамда Ильич нурларини туширувчиларнинг қўли-қўлига тегмайди. Улар қисқа муддатларда бу уйларнинг эгалари кўчиб кириши учун куч-ғайратларини ва маҳоратларини аямаяптилар.

А. НАБИХУЖАЕВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг махсус мухбири.

Суратда янги битган уйларнинг комиссия томонидан қабул қилиб олинаётганлиги тасвирланган. Шу кунларда кунига 10-15 тадан уй қабул қилиб олинмоқда.

А. Тўраев фотолари.

МАҲОРАТИМИЗНИ ИШГА СОЛАМИЗ

Василий КУРНИЦКИЙ,
Киев ҳарбий округининг бўёқчиси.

Жасорат шаҳрига келган хизматдошларимнинг ҳаяжонга тўла хатларини ўқиганимда дафъатан хаёлга чўмардим: наҳотки ҳали Иттифоқимиз картасига тушмаган шаҳар кун сайин, соат сайин ўсаётган, афсоналарда айтилганидек жуда қисқа муддатларда бунёд этилаётган бўлса деб, шубҳаланардим. Ўтган ойнинг охирги кунларида Сергилига келиб, ҳамма нарса ҳақиқат эканига ишонч ҳосил қилдим.

Қўлинг дард кўрмагур бинокорлар юзлаб иморатларни битказиб қўйишибди. Уларнинг жасорати биз, бўёқчи, пардозчиларни шижоатга даъват этди. Александр Малай бошчилигидаги 9 нафар бўёқчи иморатларга пардоз бераётирмиз. Уйлар шундай чиройли чиқяптики, асти қўяберасиз. Монтёрлар ҳамма уйларни, янги очилаётган кўчаларни Ильич нури билан чароғон қилишяпти. Ҳар бир уйда водопровод, канализация, газ шохобчалари бор. Улар қўлимиздан чиқиши билан давлат комиссияси томонидан қабул қилиб олинади. Шу кеча-кундузда ҳамманинг нигоҳи бизга қаратилган. Бинокорларни уялтириб қўймаслик учун бор маҳоратимизни ишга соляпмиз.

МЕРОСИМИЗ ДУРДОНАЛАРИ

ЭЗГУЛИК ИНЖУЛАРИ

(«ҚУТАДҒУ БИЛИК» ДОСТОНИНИНГ ЁЗИЛГАНИГА 900 ЙИЛ ТЎЛМОҚДА)

Ўрта Осиё халқлари маданиятининг қадим илдизлари узоқ ўтмиш асрлар сари ёйилган. Археолог олимларимизнинг йилдан-йил фанни бойитаётган кашфиётлари ана шу ҳақиқатни оламга намойиш этмоқда. Айни замонда бизгача етиб келган қўлёзма манбалар ҳам халқ даҳоси ва фикрининг бой маҳсулотидан замонавий ўқувчиларни хабардор қиладилар. Ана шундай нодир асарлардан бири 1069 йили Ўрта Осиёда ёзилган «Қутадғу билик» достонидир.

Маълумки, X — XI асрларда Ўрта Осиё ерларида марказлашган мустақил давлат системаси барқарор бўлгач, озмикўпми иқтисодий кўтарилиш ҳам юз берган. Бу мунтазамлик маданий ва илмий тараққиётни вужудга келтирди. Ўша даврда Ўрта Осиё ерларида маркази Бухорода бўлган сомонийлар давлати, сўнг унинг ўрнида қорахонийлар давлати (маркази Баласоғун)барпо этилган эди. Буюк олимлар, ёзувчиларнинг самарали фаолияти худди шу даврга тўғри келади. Бухоро ва Хоразмда қомусчи файласуфлар Абу Али ибн Сино ва Беруний ўзларининг ўлмас китобларини яратдилар. Форс-тожик адабиётининг атоқли намояндаси Фирдавсийнинг «Шоҳнома» достони юзага келди. Бухорода қатор шоирлар араб тилида ижтимоий ва бадиий жиҳатдан муҳим асарлар ижод қилдилар.

XI асрда Маҳмуд Қошғарий томонидан ёзилган «Девону луғотит-турк» асарида, хоразмлик олим Замахшарий тузган луғат китобида ва бир қанча бошқа асарларда ўша давр маданияти, тили ва адабиётига оид муҳим материаллар мавжуддир. XI асрда туркий тилида ёзилган бадиий ёдгорликлардан «Қутадғу билик» («Саодат келтирувчи билим») ҳам ана шу пайтда вужудга келган эди. 73 боб ва 6000 байтга яқин шеърдан иборат бу достонда автор ўзининг кўпгина дидактик мулоҳазаларини баён қилади. Турмушнинг турли-туман ҳолатларида кишининг ўзини қандай тутиши лозимлиги ҳақида маслаҳатлар беради. «Қутадғу билик» яхлит бир сюжет линиясига эга бўлган том маънодаги эпик асар эмас. У асосан таълим-тарбияга оид асардир. Аммо автор ўз насиҳатларини бир воқеа қолипига солиб баён этади. Бу ҳукмрон Илик Кунтуғди, вазир Ойтўлди, ҳамда вазирнинг ўғли Ўқтулмиш ўртасидаги суҳбатлардир. Суҳбат асносида ана шу кишиларнинг бир-бирига берган эзгу насиҳатлари асарнинг туб мундарижасини ташкил этади.

Беклар, ҳукмронларга қарата айтилган гапларда шоир мамлакатдаги камбағал, етим-есир, қайғу-ғамларга ботган кишиларга марҳамат ва шафқат кўрсатиш керак деб ҳисоблайди.

Ана шу дардларга малҳам, даво топиш ҳукмроннинг вазифасидир. У ғамга тушиб қолган, муҳтож кишилар учун табиб каби бўлиши шарт.

Қаюси қудурмиш бўлур кўч аринж
Қаюси жегойлик била ер соғинч,
Қаю оч, қаюси ялонмиш бўлур,
Қаю қадғу бирла улонмиш бўлур.
Сенингдек турур кўр бу нанглар эми,
Удоғил, тўру бирла бўлғил ками.

(қайбири орзу-умидига етолмаган, қайбири камбағаллик билан қийинчилик чекаётган, қайбири оч, қайбири ялангоч, қайғуга кўмилиб кетган., Сендан лозим, шу нарсаларга эм бўлиш, уларни даволашни ўзингга қоида қилиб олишдир).

Шундан сўнг шоир, ҳукмронга хитобан, агар сен шу ҳолатларнинг чора—тадбирини қилмасанг, одамларга, тирикликка вабо келтирасан, деб хитоб этади.

Бу мисраларда маълум даражада шоир яшаган замонанинг ижтимоий кўриниши акс этади. Мамлакатда очяланғоч, қайғуга кўмилиб кетган кишилар ўқувчи кўз олдидан бир-бир ўтади. Шоир шуларнинг ҳимоячиси, уларнинг манфаатларини кўзловчи мутафаккир сифатида майдонга чиқади. Аммо унинг топган ёлғиз чораси бекларни ана шу оммага шафқат қилишга чақириш холос. Албатта ўз даври ва муҳити учун бу ҳам дадил қадам эди.

Юсуф ўз асарларида кишиларни ёмон хусусиятлардан қутулишга, яхши хулқ, яхши одатларни эгаллашга ундайди. У ёмонликка қотилмаслик, фасоддан йироқ бўлиш зарурлигини тушунтиради. Жиноят, ичкиликдан узоқ туришни маслаҳат беради.

«Қутадғу билик»да бир юз элликдан ортиқ тўртликлар (рубоийлар) ҳам бор. Уларда Юсуф Хос Хожиб ўзининг ҳаёт тажрибасидан чиқарган хулосаларини шеърий тарзда баён қилган. Адолат ва эзгулик, хайр иш ва яхшилик ҳаммавақт илғор фикрли шоирлар ижоди учун асосий мавзу бўлиб келди. Улар эзгуликни тарғиб этдилар. Инсон фаолиятида унинг энг асосли, туб ғоя эканини таъкидладилар. Юсуф Хос Хожиб ҳам эзгуликнинг буюклигини, уни касб этган кишининг мукаммал бўлажагини қайта-қайта такрорлайди:

Улуғ ишдир эзгу, етолмас киши,
Тикиб жон уни эвлай олмас киши.
Тугал эзгуликни етук эр қилур,
Қилолмас бу ишни билимсиз киши.

Шоир илм-фаннинг аҳамиятини муттасил уқдиради. Билимли, маърифатли бўлиш, билимни қадрлаш донолик, олимлик нишонаси дейди ва ана шундай фазилатни касб этишга ундайди:

Ўқув қадрини ҳам уқувли қилур,
Билим сотса—доно-билимли олур.
Нечук телба билгай билим қадрини.
Билим қайда бўлса, билимли билур.
(Қ. Каримов таржимаси)

«Қутадғу билик»даги тўртликлар ҳаммаси ҳам бир турда, бир мазмунда эмас. У гоҳо дунёнинг ўткинчилиги, бебақолиги; инсоннинг фалак, тақдир, яратувчининг қудрати олдида ожизлигини айтади. Юсуф Хос Хожиб ўз асарини қорахонийлар сулоласининг ҳукмдорларига тақдим этган, шунинг учун у беклар тўғрисида мақтов сўзлар ҳам ёзган, уларнинг фармойишларини адо этиш зарурлигини уқтирган.

Ҳар бир шоир ва мутафаккир каби Юсуф Хос Хожиб ҳам ўз даври, ўз ижтимоий муҳити доираларида чекланган эди. Булар ана шу чекланганликларнинг айрим кўринишларидир. Аммо ушбу достоннинг бутун руҳи эзгулик, яхшилик хислатларини тарғиб қилишга қаратилган. «Қутадғу билик» аруз вазнида маснавий йўлида ёзилган. Мисралар равон ва оҳангдор. Бадиий тасвир воситалари жой-жойида ўринли ишлатилади. Достондаги тўртликлар эса ўзбек адабиётида рубоийнинг энг дастлабки намуналари сифатида қаралиши мумкин. Булар ҳаммаси арузнинг Ўрта Осиё халқлари ўртасида энг қадимий даврларда ҳам кенг ёйилганидан дарак беради. «Қутадғу билик»нинг бадиий хусусиятларини тўла ўрганиб чиқиш Ўрта Осиё халқлари тарихида шеърий ижод эволюциясини кузатишда муҳим ўрин тутажаги аниқ.

«Қутадғу билик» достонининг уч қўлёзма нусхаси ҳозир фан аҳлига маълум. Улар Вена, Қоҳира ва Тошкент қўлёзма кутубхоналарида сақланмоқда. Ярим асрдан ортиқроқ муҳлатдан буён достон тексти чуқур ва ҳар томонлама ўрганилмоқда.

1890—1910 йиллар давомида таниқли рус шарқшунос олими В. В. Радлов барча қўлёзмалар текстини оригиналда ва транскрипцияда нашр этди. Профессор С. Е. Малов нашр этган «Қадимий турк ёзуви ёдгорликлари» (1951) китобида ҳам бу асардан парчалар келтирилган. «Қутадғу билик»нинг тарихий, адабий, ғоявий хусусиятлари тўғрисида марҳум профессор Е. Э. Бертельс ўз тадқиқотларини эълон этган эди. (Тошкент, 1944 йил).

«Қутадғу билик» асарининг мавжуд қўлёзмаларини чағиштириб, унинг тўла тексти ва рус тилига таржимасини тайёрлашда москвалик олима А. А. Валидова самарали меҳнат қилмоқда.

Бу достон тексти 1947 йили Стамбулда (Туркия) ҳам нашр этилган.

Ўзбекистонда «Қутадғу билик» бўйича текстология ишлари 20-йилларда бошланган эди. Достондан айрим парчалар ўзбек адабиёти тарихига оид хрестоматия ва анталогияларда муттасил берилиб келди. (1928, 1941, 1948, 1961 йиллар) «Қутадғу билик» юзасидан лингвистикага оид илмий ишлар ҳам олиб борилмоқда. Жумладан, Ўзбекистон олимларидан филология фанлари кандидати С. М. Муталлибовнинг «Морфология ва лексика тарихидан қисқача очерк» асари (Тошкент 1959), филология фанлари доктори Ғ. Абдураҳмоновнинг «Қадимий турк наҳви бўйича тадқиқотлар» монографияси; филология фанлари кандидати Қ. Каримовнинг «Қутадғу билик»да келишик категорияси» диссертациялари шулар жумласидандир. Қ. Каримов ҳозир «Қутадғу билик»ни қадимий туркий тилдан ҳозирги ўзбек тилига ўтказиш устида ишламоқда. «Қутадғу билик» тўғрисидаги қимматли мулоҳазалар Н. Маллаевнинг «Ўзбек адабиёти тарихи» дарслигида бор. (Тошкент 1963).

Шуларнинг ҳаммасидан кўриниб турибдики, илмий жамоатчилик «Қутадғу билик»нинг ғоявий-бадиий қимматини тўла эътироф этган. Уни бундан буён ҳам ҳар томонлама ўрганишнинг катта аҳамиятга молик экани шак-шубҳасиздир. Чунки бу достон туркий тилдаги ҳозир бизга маълум бўлган биринчи ёзма бадиий асардир.

1969 йилда «Қутадғу билик»нинг ёзиб тугалланганига 900 йил тўлади. Илмий ҳаётда ва кенг жамоатчилик ўртасида бу муҳим воқеани лозим даражада нишонламоқ мақсадга мувофиқдир. «Қутадғу билик»даги қимматли маълумотлар сиёсий, тарих, этнография, тил тарихи, ижтимоий қарашлар, дидактика, бадиият масалаларига оид янги тадқиқотлар яратишга имкон беради. Ушбу асар ва унинг автори Юсуф Хос Хожиб ижодининг тўла ўрганилиши ва тадқиқ этилиши халқларимиз маданияти тарихини янада яхшироқ билиш, улар ўртасидаги асрий биродарлик ва ҳамкорликни тобора мустаҳкамлашдек шарафли мақсадга хизмат қилажаги муқаррардир.

Азиз ҚАЮМОВ,
филология фанлари доктори.

ПАРТИЯНИНГ СОДИҚ ВА ЖАНГОВАР ЁРДАМЧИЛАРИ

СССР журналистларининг съездида

Москвада, Кремль театрида совет журналистларининг иккинчи съездида доклад юзасидан музокарада қатнашган нотиқларнинг ҳаммаси КПСС Марказий Комитетининг съездга йўллаган табрикномаси Совет журналистлари учун ҳаракат программаси эканлигини таъкидладилар, эътибор ва меҳрибонлик қилаётганлиги учун партияга қизғин миннатдорчилик билдирдилар.

Ю. И. Баланенко (Москва), К. Ш. Шарипов (Қозоғистон) ва бошқа нотиқлар матбуотимизнинг энг муҳим темалари бўлиб қолган Октябрнинг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги ҳақида гапирдилар. Масалан, Москва журналистлари Совет ҳокимиятининг юбилейига атаб «Давр репортажи» деган катта нашр тайёрламоқдалар. Бу китобга буюк ишларнинг — Қишлиқ саройга ҳужум қилишдан тортиб космосга ҳужум қилишгача бўлган шижоаткорликларнинг шоҳидлари ва қатнашчилари бўлган журналистлар билан ёзувчиларнинг энг яхши асарлари киритилади.

Кўпгина делегатлар съезд минбаридан журналист кадрлар тайёрлаш тўғрисида гапирдилар. Я. Е. Пашко (Украина), М. С. Куртинин (Ленинград) бир қанча таклифлар киритишди. Жумладан, журналистика назарияси масалаларини ишлаб чиқувчи илмий марказ вужудга келтириш зарур, деган масала ўртага қўйилди.

В. Н. Голубев (Москва области) ва Т. С. Золотова (Краснодар ўлкаси) ўз нутқларида область газеталари журналистларининг ижодий ишларига, район матбуотининг эҳтиёжларига эътиборни қаратдилар. И. Я. Иверт Латвия журналистларининг фаолияти ҳақида гапириб, беш йиллик проблемалари, коммунизм бинокори бўлган янги одамни тарбиялаб вояга етказиш масалалари ҳамиша республика журналистларининг диққат марказида турибди, деб таъкидлади.

Ҳозир тошкентликларнинг довюраклилиги ҳақида бутун дунё гапираётган экан, бунда матбуотимизнинг ҳам ҳиссаси бор, деди З. И. Есенбоев (Ўзбекистон). Тошкент бошига тушган машаққатли кунларда партия вояга етказган халқларимиз дўстлигининг кучи ва мустаҳкамлиги яна бир марта намоён бўлди. Ўзбекистон матбуот ходимлари шу тўғрида эҳтирос ва жўшқинлик билан ҳикоя қилиб бермоқдалар.

Съезд делегатлари курашаётган Жанубий Вьетнам журналистларининг вакили Хюинь Ван Лини давомли қарсаклар билан кутиб олишади. Унинг нутқини зўр ҳаяжон туйғулари билан тинглашади. У Америка империалистларининг ваҳшийликлари ҳақида гапириб беради ва залдагиларга фотографияларни кўрсатади. Мана, қорнидан чавақлаб ташланган аёл; мана, бомба портлаши натижасида майиб бўлган бола; мана, напалм билан куйдирилган икки ўқувчиси билан ўқитувчи қиз.

Америка империалистлари ўзларининг «маданиятли», «тинчликсевар» эканликлари ҳақида оғиз кўпиртириб гапирадилар-у, ўзлари эса, халқимизни қирғин қилиш учун «Б-52» самолётларидан, напалм, фосфор бомбалари сингари мудҳиш қуроллардан, заҳарловчи моддалар, заҳарли газлар, ракеталардан фойдаланмоқдалар, деди нотиқ.

Жанубий Вьетнам халқи, дейди сўзини давом эттириб у, албатта ғалаба қозонади. Биз ўз курашимизда қардош социалистик мамлакатлар халқларининг ва бутун прогрессив инсониятнинг мададкорлигини ҳис қилиб турибмиз. Совет матбуоти халқларимизнинг бирдамлигини мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда. Американинг Вьетнамдаги жиноятларини шармандаи-шармисор қилувчи ва халқимизнинг ғалабалари тўғрисида ҳикоя қилувчи хабар ва мақолаларни доимо эълон қилиб турибди. Совет журналистлари, кино-операторлари ва фотомухбирлари бомба ва снарядлардан қўрқмай, Шимолий ва Жанубий Вьетнамга бормоқдалар. Сизлар ҳамиша биз билан ёнма-ён турибсизлар!

Хюинь Ван Ли дўстлик рамзи, қардошлик рамзи бўлсин деб съездга байроқ топширади.

Съезд делегатлари Жанубий Вьетнам ватанпарварлари учун қизил байроқча ҳамда шахтер ва журналистнинг меҳнат қуроли рамзи бўлган болға билан абадий пероны Хюинь Ван Лига топширганларида гулдурос қарсаклар янги куч билан янграб кетади.

Халқаро журналистлар ташкилотининг вице-президенти Маму Голого (Мали) минбарга чиқади. У, Американинг Вьетнамдаги агрессиясини ғазаб билан қоралайди. Агрессорларга қарши курашнинг муваффақияти, деди нотиқ, бутун антиимпериалистик фронтнинг бирлиги га, жипслигига ва бирдамлигига боғлиқдир.

Георги Боков (Болгария) Европадаги социалистик мамлакатларнинг журналистик ташкилотлари номидан съезд делегатларини табриклади. Совет партия матбуоти, деди у, Болгария Халқ Республикаси журналистлари учун намуна бўлиб хизмат қилмоқда.

Съездни Куба журналистларининг вакили Эрнесто Вера ҳам табриклади. У, совет журналистлари билан озодлик ва мустақилликни курашиб қўлга киритган, янги турмуш қуриш йўлидан бораётган мамлакатлар журналистлари ўртасидаги қардошлик алоқалари, бирдамлик ва амалий ҳамкорлик тўғрисида гапирди.

29 сентябрда съезд ўз ишини давом эттирди.

(ТАСС мухбири).

ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ХИТОЙ МАТБУОТИ «маданий революция» ЗАРБАСИГА УЧРАДИ

ПЕКИН, 28 сентябрь. (ТАСС). Деярли бутун Хитой матбуоти Хитойдаги «маданий революция» зарбасига учради. Кўпгина газета ва журналлар ёпиб қўйилди, бошқалари ўз номларини ўзгартирди, кўпгина нашрларнинг редакцион коллегиялари қайтадан тузилди. Кўпгина нашрларнинг бош редакторлари танқид қилинмоқда, лавозимларидан олиб ташланди ва «Партияга қарши ҳамда социализмга қарши унсурлар» ёзиладиган «қора» рўйхатга қўшиб қўйилди.

«Шэньси жибао» газетаси 21 сентябрда ўзининг бош редактори Дин Цзи-цанни, жумладан у, КПСС XXII съезди тўғрисидаги хабарни 1961 йилда «биринчи саҳифадаги алоҳида йирик иероглифлар билан терилган сарлавҳа остида кўзга яққол ташланадиган жойга қўйдирди» деб қоралади. «Шэньси жибао»нинг ёзишича, Дин Цзи-цан «контрреволюция тиғини аввало ХКП Марказий Комитетининг раиси Мао Цзе-дунга» ва унинг «улуғ енгилмас ғояларига» қарши қаратган. Газетанинг ёзишига қараганда, Дин Цзи-цан: «Бирор одам тўп ўйинида ютиб чиқса, бунда Мао Цзе-дун ғоялари роль ўйнади, деб айтишади. Лекин тўп ўйинида Мао Цзе-дун ғоялари нима қилиб юрибди?» деб айтган эмиш. ХКП Шэньси вилоят партия комитетининг яқинда чиқарган қарори билан Дин Цзи-цан газетанинг бош редактори лавозимидан олиб ташланди.

«Маданий революция» жараёнида ХКП вилоят ва шаҳар комитетлари матбуот органларининг бошқа бир қанча редакторлари ҳам танқид қилинди. «Гуанси жибао» газетасининг бош редактори Чжунь Линь лавозимидан олинди. Чжун Линнинг «ножўя» иши шундан иборат бўлганки, у «оммани марксизм-ленинизм руҳида» тарбиялашни талаб қилганида «Мао Цзэ-дун ғояларини тилга олмаган. «Гуанси жибао» газетасининг гапига қараганда, «марксча-ленинча тарбия, деб аталган бундай тарбия одамларни алдаш учун ниқобдан», «буржуача ва ревизионистча товардан бошқа нарса эмас».

Планетамизда

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИДА

НЬЮ-ЙОРК, 28 сентябрь. (ТАСС). БМТ Бош Ассамблеяси XXI сессиясининг кеча кундузги мажлисида Жанубий Африка Республикаси босиб олган Ғарби-Жанубий Африка тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш давом эттирилди.

Гана вакили Ф. Аркхерст Африка ва Осиёдаги бир қанча давлатлар номидан резолюция лойиҳаси тақдим этди. Бу резолюция Ғарби-Жанубий Африкани бошқариш учун Миллатлар Иттифоқи берган мандатни Жанубий Африка Республикасидан тортиб олишни ва бу территорияни БМТ қарамоғига ўтказишни талаб қилади.

Гвинея вакили Ашкар Марофф ўз нутқида АҚШ ва Англия сингари давлатлар Жанубий Африка Республикасини қўллаб-қўлтиқламоқдалар, деб таъкидлади. У, Ғарб давлатлари БМТ Бош Ассамблеясининг Ғарби-Жанубий Африка масаласи юзасидан қабул қилган қарорларини назар-писанд қилмаётганликлари учун қоралади.

Сьерра-Леоне ташқи ишлар министри Кэллон Сьерра-Леоне делегацияси Жанубий Африка Республикасининг Ғарбий-Жанубий Африкани бошқариш ҳуқуқидан маҳрум этишни кўзда тутувчи резолюцияни қўллаб-қувватлашга бел боғлаганлигини таъкидлади.

Вьетнам Демократик Республикаси. Тинч меҳнат соқчилигида.

ВИА—ТАСС радиофотоси.

БОТСВАНА РЕСПУБЛИКАСИ

Бугун Англия протектората Бечуаналенд мустақил давлат деб эълон қилинади ва Ботсвана Республикаси деб атала бошлайди.

...Африканинг жанубида жойлашган Бечуаналенд давлатининг ярмидан кўпини Калахари саҳросининг сариқ барханлари эгаллаб ётибди. Биринчи қарашда бу ерда ҳеч қандай ҳаёт бўлмаса керак деб ўйлайди, киши. Шунинг учун ҳам даставвал Африка қитъасининг бой қисмларини босиб олишга интилган империалистлар анчагача Бечуаналендга эътибор бермай келишди. Қачонки Жануби-Ғарбий Африка ва Танганьикани босиб олган кайзер Германияси Африка қитъасининг жанубига томон силжишга ҳаракат қила бошлаганда унинг йўлига Англия тўғоноқ бўлди. 1885 йилда инглиз мустамлакачилари Бечуаналендни ўзларининг протектората деб эълон қилдилар. Улар бу мамлакатда 80 йилдан кўпроқ хўжайинлик қилишди. Унинг территорияси Англиянинг умумий майдонидан икки баравар кўпдир.

Бечуаналенд аҳолиси 543 минг кишидан иборат. Ерли халқ 20 қабилага бўлинган. Улардан энг йириклари баманггвато, батавана ва баквеналардир. Африкадаги кўпчилик мамлакатлардаги сингари бу ерда ҳам аҳолининг асосий қисми қишлоқларда яшайди. Калахари саҳросида 24 минг бушмен бор. Бу қабила кўчманчидир.

Бечуаналенднинг ерли халқи қишлоқ хўжалиги билан шуғулланади, жўхори, ловия, маккажўхори, ер ёнғоғи етиштирадилар. Улар чорвачилик билан ҳам шуғулланишади. Мамлакат чорва маҳсулотларини чет мамлакатларга сотишдан кўп фойда олади. Бироқ, бу фойданинг катта қисми оқ танлилар чўнтагига тушади. Улар қабилалардан чорва молларни арзон нархлар билан сотиб олиб, чет мамлакатларга қиммат баҳода пуллайдилар.

Бечуаналенд табиати, унинг аграр характери мамлакатнинг давлат гербида ўз аксини топган. Саҳрони акс эттирадиган сариқ фонда ҳўкиз калласи билан жўхори боши тасвирланган. Гербнинг устки қисми худди Бечуаналенд устидаги ҳаво сингари кўкимтир бўлиб, пастида «пула» сўзи ёзиб қўйилган. Тсван тилида у «ёмғир» демакдир. Саҳро мамлакатининг халқлари учун бу ҳаёт деган маънони билдиради.

Бечуаналенднинг ер ости бойликлари ҳали тўла қидирилмаган. Ҳозирча асбест, марганец, кианит, озгина миқдорда олтин ва кумуш чиқарилмоқда. Тошкўмир ва никель конлари ишга туширилмаяпти. Бунинг учун мамлакатда транспорт қатнайдиган йўллар йўқ. Бечуаналенддаги минералларни қазиб чиқариш ва уларни қайта ишлаш корхоналари чет эл компанияларининг қўлидадир.

АФРИКА КАРТАСИДА ЯНГИ ДАВЛАТ

◆ ◆

Бечуаналенд Жанубий Африка Республикасига иқтисодий жиҳатдан қарамдир. Жанубий Африка Республикаси орқали Бечуаналендга моллар келтирилади ва чет мамлакатларга хом ашё чиқарилади. Мамлакатдаги яккаю-ягона темир йўл, шунингдек почта хизмати, радио ва матбуот ҳам Жанубий Африка Республикаси томонидан назорат қилиб туриладди. Ҳатто Бечуаналенднинг маъмурий маркази ҳам ўтган йилгача Жанубий Африка Республикасида эди. Шуларни ҳисобга олганда бугун Бечуаналенднинг мустақил давлат деб эълон қилиниши ҳам мамлакатнинг Жанубий Африка Республикасига қарамлигини йўқота олмаса керак, деб айтиш мумкин.

Мамлакатдаги аҳволнинг шу тарица давом этиб келишига инглиз мустамлакачилари айбдордилар.

Жанубий Африка Республикаси ва Жанубий Родезия ирқчи ҳукуматларининг исканжаси орасида қисилиб қолган мамлакат олдида мураккаб проблемалар турибди. Буларнинг муваффақиятли ҳал қилиниши янги ҳукумат қандай ташқи сиёсат ва ички сиёсат йўлини тутишига ҳар жиҳатдан боғлиқдир. Ҳукмрон демократик партия лидери, Ботсвана Республикасининг биринчи президенти бўлиши кутилаётган Серетсе Кхам бу ҳақда ҳозирча бирор фикр билдиргани йўқ. У жумладан Жанубий Африка ва инглиз компанияларининг фаолиятини рағбатлантиришни давом эттираман, Европа амалдорлари ҳали узоқ вақтгача мамлакат муассасаларида ишлайди деб баёнот берди. У Ботсвана Жанубий Африка Республикаси билан дипломатик вакиллар айирбошлашга тайёр, деб айтди.

Партиянинг ва унинг лидери С. Кхамнинг бундай сиёсати мамлакатдаги оппозицион кучлар томонидан кескин танқид қилинмоқда. Халқ партиясининг раҳбари Ф. Матанте шу муносабат билан мамлакатда инглиз байроғини Ботсвана байроғига оддий алмаштиришдан чинакам мустақилликка эришилди деб айтиш, қийин деди.

Бироқ, шундай қийинчиликларга қарамасдан бевосита ирқчи Жанубий Африка Республикаси чегаралари ёнида ҳокимият тепасида африкаликлар иш кўрадиган биринчи давлатнинг пайдо бўлиши Африканинг жанубий қисмидаги воқеалар йўналишига шубҳасиз катта таъсир кўрсатади.

В. КУЗНЕЦОВ.
(ТАСС).

Фидель Кастронинг айтганлари

ГАВАНА, 28 сентябрь. (ТАСС). Куба Бош министри Фидель Кастро Ориенте вилоятидаги тоғли районда партизанлик шон-шуҳрати маршрутлари бўйлаб ўтказилаётган юриш қатнашчилари билан учрашувда нутқ сўзлади. У, ўз нутқини асосан мамлакатнинг иқтисодий ва маданий тараққиёти масалаларига бағишлади.

Жумладан Бош министр Куба қишлоқ хўжалигини ривожлантириш зарурлигини таъкидлади. У, малакали кадрлар тайёрлашнинг жуда муҳимлигига эътиборни жалб қилди. 1970 йилга борганда, деди Фидель Кастро, қишлоқ хўжалик ўқув юртларининг ўзи 12 минг мутахассис чиқаради.

Индонезиядаги аҳвол

ПАРИЖ, 28 сентябрь. (ТАСС). Франс пресс агентлигининг мухбири Жакартадан хабар беради: Индонезия министри — бош прокурори Сугихарто мамлакатда Американинг «Тайм» ва «Лайф» журналларини сотиш тақиқланганлигини бекор қилди. 1965 йил 30 сентябрь воқеаларигача шу журналларни сотиш тақиқлаб қўйилган эди.

БИЗНИНГ АХБОРОТ

ОКТЯБРДА ҲАВО ҚАНДАЙ БЎЛАДИ?

Октябрь келди, куз келди,— дейишади бизнинг синоптикларимиз. Шунинг учун ҳаво жуда ўзгарувчан, совуқ ҳаво билан иссиқ ҳаво бир-бирини алмаштириб туради. Тўсатдан ёғингарчилик ҳам бўлиб қолади. Чунки ҳаво қатламлари, шамол оқимларининг тезлиги ҳам ўзгаради.

Октябрь ойида республиканинг айрим территорияларида ҳарорат нормага яқин бўлади. Қорақалпоғистон АССР ва Ўзбекистоннинг жанубида нормага нисбатан бир даража совуқ бўлиши кутилади.

Биринчи декадада ҳаво бир оз иссиқ бўлади. Яъни жанубий районларда ҳарорат кундуз кунлари 30-32, кўпчилик районларда эса 23-28 даражага боради. Биринчи ўн кунликнинг айрим кунларида ҳавонинг совуши, Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида кечалари ер қатлами музлаши, бошқа районларда 5-10 даража иссиқ бўлиши кутилади.

Иккинчи ва учинчи ўн кунликда ҳаво одатдагига нисбатан бир оз салқин бўлади. Октябрь ойининг ўрталарида ҳаво деярли совийди. Ойнинг охирида айниқса ҳавонинг совуши кутилади. Мана шу даврда республиканинг кўпчилик районларида фақатгина ер қатламлари музлабгина қолмай, атмосферада ҳам муз ҳосил бўлади. Жанубий районлар атмосферасида эса музлаш асосан иккинчи ва учинчи ўн кунликда кутилади.

Октябрь ойи давомида ҳаво вақти-вақти билан булутли бўлиб туради. Тўртинчи октябрдан ўнинчи ва ўн беш октябрдан йигирманчи октябргача вақти-вақти билан ёмғир ёғиши мумкин. Шимолий районларда эса иккинчи декаданинг охирги кунларида ёмғир ёғиб, қорга айланиши ҳам кутилади.

А. АВАНЕСОВА,
Ўзбекистон ССР гидрометеорология хизмати бошқармасининг об-ҳаво бюроси бошлиғи.

ОБ-ҲАВО

Бугун республикамизнинг айрим районларида ва тоғли жойларида ҳаво ўзгариб турса ҳам ёғингарчилик бўлмайди. Секундига 3-7 метр тезликда шамол эсиб туради. 25-30 даража иссиқ бўлади. Тошкентда ҳаво булутли бўлса ҳам ёғингарчилик бўлмайди. Ғарб томондан 3-7 метр тезликда шамол эсади, кечаси 11-13, кундузи 26-28 даража иссиқ бўлади.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Концерт. 9.30 — Музикали танаффус. 10.10 — М. Кристалинская куйлайди. 10.55 «Медицина ҳамма учун» (рус.). 11.10 «Сиҳат-саломатлик» (радиожурнал). 11.30 — Квартет. 12.15 — Спорт. 12.50 — «Қудратли Амударё оқаётган жойда» (рус.). 13.30 — Концерт (Венгер эстрада артистлари). 16.15 — Қирғиз куйлари. 17.00 — Концерт (Ўрта Осиё республикалари санъат усталари). 18.10 — Концерт (Ўзбек филармонияси эстрада оркестри). 18.30 — Қўшиқлар. 19.20 — Социалистик мамлакатлар халқларининг куйлари. 20.00 — «Динамо» (Тбилиси) — «Пахтакор» (Тошкент) командалари ўртасида футбол. 20.45 — Партия маорифи системасида янги ўқув йилининг бошланиши. 21.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун). 22.00 — Дунё воқеалари. 22.10 — Енгил чолғу куйлари. 22.40 — «Уйғун ҳақида сўз». 23.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари талабига мувофиқ).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар.** 18.20 — **Дўстлар кучоғида** (мактаб ўқувчилари учун). 18.40 — **Киносаёҳатлар альманахи.**

19.00 — **Ўзбек томошабинлари учун. Украина санъат усталари** (Олмаотадан).

19.45 — **Еркин ҳаёт** (тележурнал).

21.15 — Эртаги кун программаси.

Рус тилида: 21.20 — **Телевизион янгиликлар.** 21.35 — **Электротехника саноатининг тўнғичи** (Тошкент Электротехника заводига бағишланган эшиттириш ва концерт). 22.35 — **Яхши нўришнинг ўзи кифоя қилмайди** (ота-оналар учун). 22.45—**Москваликлар учун.** 23.45 — **Қизгинам** (телевизион бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.00 — **Хабарлар қандай келади** (болалар учун). 17.25 — **Кучлилар спорти.** 18.05 — **Кюхля** (телеспектакль). 19.50 **Тошкент янгиликлари.**

20.00 — **Марказий телестудия кўрсатади.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/IX да **Мирандолина**, 1/X да **Аида.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/IX да **Парвона.**

ПУШКИН НОМЛИ ПАРКДА

30 сентябрда

УЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИНИНГ

КОНЦЕРТИ

Концертларда: **Олмахон Ҳайитова, Манзура Мўминова, Дилбар Абдуллаева, Тўхта Рисметова, Камтар Отабоев, Изом Садриев, Исмоил Бойжонов** ва бошқалар қатнашади.

Ўзбек халқ чолғу ансамбли жўр бўлади.

Концерт кеч соат 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА

СПЕКТАКЛЛАР

1 октябрдан

КЕЧ СОАТ 7 ДА БОШЛАНАДИ.

«ПОЛИТОТДЕЛ» КОЛХОЗИ СТАДИОНИДА

1 октябрь кундуз соат 5 да Совет Иттифоқи биринчилиги учун

«А» классидаги:

«Политотдел» — «Локомотив» (Челябинск) командалари ўртасида

ФУТБОЛ

Инқилоб хиёбонидан (Қўйлиқ орқали) стадионга махсус (87-маршрут) автобуслар қатнайди.

ОТАЛАР ВА БОЛАЛАР

В. КОНСТАНТИНОВ,
Б. РАЦЕР.

(ИНТЕРМЕДИЯ)

◆ ◆

Уй ичи байрамдагидек безатилган. Соат кечки 9. Стол устида товоққошиқлар. Вазага гул қўйилган. Тумбочка устида телевизор турибди. Ота билан она стол атрофида жимгина ўтиришибди.

Она. — Бугун улар албатта келишса керагов... Ахир, бугун менинг туғилган куним-ку!

Ота. — Ким билади дейсан... Ўтган сафар ҳам худди шунақа деган эдинг. Келишмаса, меҳмонларимизга нима деймиз? Яхшиси, ҳеч кимни меҳмондорчиликка чақирмаганимизда дуруст бўларди. Ўзимиз телевизор кўриб, тинч ўтира қолардик. (Қўнғироқ жиринглайди). Бор, эшикни ўзинг очиб, келганларни илиққина кутиб ол. Менинг таъбим бузилди. (Она чиқади, кейин Вера билан Николайни бошлаб киради).

Она. — Антоша, Антоша! Қарасангчи, уйимизга кимлар келди! Верочка! (она қизини ўпади) Коля (уни бағрига босади) Отанг бўлса келишларингга ишонмасдан ўтирувди. Ўтган сафаргига ўхшаб!

Николай. — Антон Петрович, сизга нима бўлди. Наҳотки сиз шундай ўйлаган бўлсангиз! Ўтган сафар сабаби бор эди..

Вера. — Ҳозиргина ишдан чиқиб такси ёлладик-да, тўғри келавердик.

Николай. — Ҳатто совға олишга ҳам улгуролмадик.

Она. — Совғаларинг нимаси! О. тангримей, ўзларинг келганларингга ҳам хурсандман.

Вера. — Ойи, уйимизда хурсандчилик! Ниҳоят кеча Рига сервантини сотиб олдик. Колянинг оғайнилари. кўмаклашишди.

Ота. — Ҳар кимнинг ҳам ўзига яраша хурсандчилиги бор-да...

Она. — Бас, Антоша. Болаларни кўрмайсанми, тўғри ишдан келишибди, очиқишгандир.

Николай. — Ишдан тўғри келяпмиз, очмиз... (Столга яқин келиб овқатдан татиб кўради).

Вера. — Бугун кимлар келадиган?

Ота. — Ҳар сафаргидек: Иван Петрович хотини билан, Ольга Ивановна кейин Гриша амаки.

Вера. — Гриша амаки? Ахир у диабет касалига йўлиққан-ку! У ширинликни емайди. Ольга Ивановна бўлса парҳезда. Менимча шунча ширинликни бекорга тайёрлабсиз...

Ота. — Мен ҳам худди шуни айтувдим... Кампаниямиздаги одамларнинг қанақалиги эса ўзларингга маълум.

Николай. — Бугун бизларникига йиғилишадиганлар ҳамма нарсани еб ташлашади.

Ота. — Кимлар келади?

Вера. — Ташвишланаверма, дададжон, ахир мен сервант сотиб олдим дедим-ку, бугун ювишимиз керак.

Николай. — Албатта ювишимиз керак.

Вера. — Ойижон, ўзинг кўриб турибсан, тўғри ишдан келяпман, меҳмонларга бирор нарса тайёрлашга улгуролганимча йўқ. Аввал бир иложини қиларман девдим...

Николай. — Идиш-товоқларни ҳам айт.

Вера. — Идиш-товоқларимизнинг камчиллигини эса ўзинг биласан...

Она. — Хўш, нима демоқчисан, сенларга нима керак ўзи?

Вера. — Ҳеч нарсанинг кераги йўқ.

Николай. — Сават билан чамадонимизни ола келганмиз (саҳна орқасига ўтиб, чамадонни олиб киради).

Ота. — Қанақа чамадон, қандай сават?

Николай. — Қанақа буларди — саватга закускаларни, чамадонга идиш-товоқларни жойлаймизда (У Вера билан идиш-товоқларни ва столдаги закускаларни олишиб, жойлашга киришади).

Ота. — Бу мутлақо одобсизлик-ку!

Она. — Трамвайда буларнинг ҳаммасини синдириб қўясан-ку!..

Вера. — Ташвишланаверма ойижон, пастда бизни такси кутиб турибди.

Николай. — Ҳалиги таксини атайин жўнатмаган эдик (Верага қараб) Вера тезроқ қимирласангчи, счётчик ҳам роса ишлаётгандир...

Ота. — Такси? Бу даҳшат! Нега энди шунақа қилдиларинг?!

Вера. — Дада қўйсангчи, ҳамиша бўрттириб гапираверасан. Бир сўм ортиқча кетса-кетар!

Николай — (соатига қарайди). Албатта ҳеч қиси йўқ. Биз атиги беш минут ушландик холос...

Вера — (йиғиштириб бўлиб). Мана назаримда ҳаммаси бўлганга ўхшайди. Ойижон, сенинг туғилган кунинг бизнинг сервант олган кунимизга тўғри келиб, уйларингга қололмаганлигимиз учун кечирасан. Ундан ташқари бугун шанба.

Она. — Дарҳақиқат, жуда ноқулай бўлди.

Ота. — Келгуси сафар ойинг душанба куни туғилишга ҳаракат қилиб кўради.

Вера. — Вой дада-ей, ҳамиша бўрттираверасан-да! Дарвоқе албатта бизларникига боринглар!

Николай. — Чоршанба куни боринглар, бизлар ҳам уйда бўламиз. Боринглар хурсанд бўлиб қайтасизлар. Уйимизни шундай жиҳозладикки, ёзув столи, диван-каравот, сервант... Хуллас ҳаммаси бор-да.

Вера — (телевизорга қарайди). Телевизордан бошқа ҳамма нарса бор.

Николай. — Линзаси ҳам эсингдан чиқмасин.

Ота. — (ғазабланиб). Нима телевизорни ҳам олиб кетмоқчимисан?!

Она. — Антоша, қўяверсангчи!

Николай. — Икки марта қатнашнинг нима кераги бор — машина турибди-ку. Сизларга телевизорнинг кераги йўқ. Телевизор келди-ю уйдан эшикка чиқмай қўйдиларинг.

Вера. — Коля ҳақ гапирди. Телевизорни олиб кетганимиздан кейин бизларникига тез-тез бориб турадиган бўласизлар.

Николай. — Анна Андреевна кичикроқ бир тизгинча йўқмиди? Майли қўяқолинг, шундай кўтариб оламан... (елкасига телевизорни қўйиб, чамадонни қўлида кўтариб олади. Вера саватни кўтаради.

Вера. — Энди сизларни табриклаймиз.

Николай. — Анна Андреевна сизга узоқ умр ва соғлиқ тилайман.

Чиқиб кетишади.

Ота. — Йўқ, бу тушим бўлса керак! Анна, Аннушка, мен қаердаман, менга нима бўлди? Бу тушимми ёки ўнгимми?

Она. — Ўзим ҳам тушунмай турибман... Вера — якка-ю, ягона қизимиз, биз ундан ҳеч нарсани қизғонганимизча йўқ... Эҳтимол қайтишар.

Николай киради.

Хўш, мен нима девдим!

Николай. — Қайтиб киришга тўғри келди. Тумбочкани эсдан чиқарибмиз... (Телевизор тагига қўйилган тумбочкани олиб жўнайди). Чоршанба куни боринглар-а. Яхши эшиттириш бўлармиш дейишяпти!

Русчадан Т. УНАБОЕВ таржимаси.

Редактор ўринбосари
Х. ЕДГОРОВ.

Бизнинг адрес ва телефонлар. СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА КЎЧАСИ № 26. Редактор— В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323. Масъул секретарь — В34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши—В33469, В37221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалик—В37604. Адабиёт ва санъат— В32036, В37221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари— В34451. Маҳаллий ахборот— В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553. Иллюстрация — В34524. Стенографистка — В37343. Корректура — В37162. Эълонлар — В38142. Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ 223. ИНДЕКС 64543. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Р. 13618.